

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบางเดิง ตำบลเขตภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด

พระมหาอาทิตย์ อุดมปัญญา (แสดงภาพ)

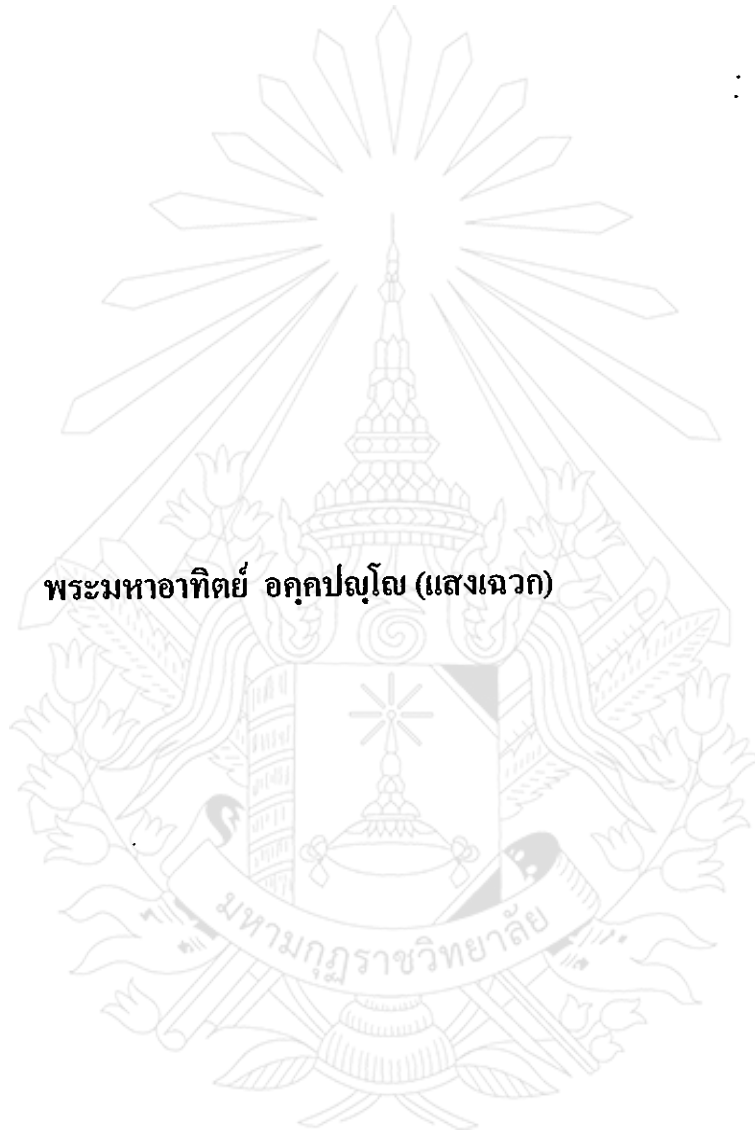
๘๕๓ ๔
มีลิขสิทธิ์ในนามของคณะสงฆ์และคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด
โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พุทธศักราช ๒๕๕๘

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด



พระมหาอาทิตย์ อคฺคปญฺโญ (แสงเจวก)

๒๕๖๖

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

**PEOPLE'S PARTICIPATION IN MANAGEMENT OF TAMBON
NA LOENG ADMINISTRATION ORGANIZATION,
SELAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE**

PHRAMAHA ARTIT AKKAPANYO (SAENGCHAWEK)



**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2554 (2011)**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา : พระมหาอาทิตย์ อคฺคฺพลโย (แสงแฉก)
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (ดร.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(พระราชปรีดีวิมล (ดร.))

ประธานกรรมการ

.....
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (ดร.))

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(ดร. สาลินี รักษาคัญญ)

กรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์. วิโรจน์ มุกข์กันต์)

กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : People's Participation in Management of Tambon Na Loeng Administration
Organization, Selaphum District, Roi Et Province
Student's Name : Phramaha Artit Akkapanyo (Saengchawek)
Department : Government
Advisor : Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.)
Co-Advisor : Phrakhruwichitpanyaporn (Dr.)

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

Thesis Committee

P. P. Veerol
..... Chairman
(Phrarachapariyattvimol (Dr.))

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Advisor
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

Phrakhruwichitpanyaporn
..... Co - Advisor
(Phrakhruwichitpanyaporn (Dr.))

S. Raggatanyoo
..... Member
(Dr. Salinee Raggatanyoo)

W. Muthukunt
..... Member
(Assoc. Prof. Wirot Muthukunt)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: พระมหาอาทิตย์ อคฺคปญฺโญ (แสงเนวก)
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (ดร.)
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๑๕๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน ๒๖ ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง ๑.๗๖-๕.๕๘ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที่ t-test การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่วมคิดและวางแผน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านติดตามประเมินผล

๒) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด คือ ควรให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองมากขึ้น ควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการ โครงการต่าง ๆ และเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการทำงานของ อบต. และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น



Thesis Title : People's Participation in Management of Tambon Na Loeng Administration Organization, Selaphum District, Roi Et Province

Student's Name : Phramaha Artit Akkapanyo (Saengchawek)

Department : Government

Advisor : Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.)

Co-Advisor : Phrakhruwichitpanyaporn (Dr.)

Academic Year : B.E. 2553 (2010)

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows: 1) to gauge people's participation in management of Tambon Na Loeng Administration Organization in Roi Et's Selaphum district, 2) to compare their participation in its management here, resting on their differing genders, ages and educational backgrounds and, 3) to examine suggestions on their participation in its management at the aforementioned organization. The sampling group employed for the research comprised 152 people selected as representatives out of their ten community villages in its authorized area. The equipment used collecting data was the five rating scale questionnaire containing 26 questions, of which each of them was endowed with the power of discrimination ranging from 1.76 to 5.39 and the reliability for the whole volume amounting to 0.86. The statistical tools utilized for computing data encompassed descriptive statistics of percentage, mean as well as standard deviation, and referential statistics of t-test and F-test (One-way ANOVA).

The results of this research were found as follows :

1) Their participation in its management in the overall three aspects was rated average. Taking a single aspect into account, however, the one with the highest mean was brainstorming and planning. The next lower one was proceeding. As for the lowest one was following up and assessing.

2) The research hypothesis testing results revealed that significant differences in the overall aspect over their differing genders and ages correlating their participation in its management were found with statistical significance at .05, whereas no significant difference over their differing backgrounds correlated their participation in its management.

3) The suggestions on their participation in its management were that: 1) their own problems and requirements should be more proposed, 2) they should have been participated as committees in carrying out, following up various projects and supervising its tasks, 3) they should have been taken part in offering advice and making recommendation on local development.



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความเมตตาอนุเคราะห์อย่างดียิ่งของ พระครูปลัด สัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.) และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เมตตาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไข วิทยานิพนธ์นี้ ทำให้มีเนื้อหาสมบูรณ์ รูปแบบที่ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปรีชัตติมงคล (ดร.) ที่เมตตาเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ขออนุโมทนา ดร.สาธิตี รักกตัญญู และรศ.วิโรจน์ มุทุกันต์ ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และรูปเล่ม จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขออนุโมทนา ดร.ประพิศ โบราณมูล จำเอกสมเกียรติ กำหอม และนายจักรภัณฑ์ พันธุ์ชัย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ขออนุโมทนา นายกองศักดิ์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง บุคลากร และประชาคมหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอกราบอาภากริบูชาคุณเป็นอย่างยิ่ง พระครูจรรูธรรมการ เจ้าอาวาสวัดศรีทองนพคุณ ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์สามเณร พระครูกิตติสาร โกวิท (พระพุทธิสารมณี) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ม) ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระครูปรีชัตติวัฒน โษติ เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว ที่ได้เมตตาช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน และขออนุโมทนา คุณโยมพ่อศักดิ์สิทธิ์ คุณโยมแม่หนูกมล แสงแฉวก ผู้เป็นพระอรหันต์ในบ้าน และญาติพี่น้องทุกท่านทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนมาโดยตลอด

ขออนุโมทนา ในกุศลเจตนาที่ได้รับ การช่วยเหลือเป็นอย่างดีเยี่ยมจาก เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย มหาภูมิพลราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด คุณโยมอาจารย์มัทนา พันทวี คุณโยมรุ่งนภา เวียงสงค์ และญาติโยมพุทธศาสนิกชนชาวคุ้มวัดสระแก้ว ตลอดทั้งผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่าน

คุณประโยชน์อันใดจะพึงมีขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และนักวิชาการ ผู้รู้ บัณฑิต ที่ได้เรียบเรียงตำราทางวิชาการให้ผู้ศึกษาได้อย่างอิงในงานวิจัยนี้ อันจะเป็นเหตุให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้เป็นอย่างดี

พระมหาอาทิตย์ อุกคปลโย (แสงแฉวก)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฑ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ สมมติฐานการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๖
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๒๒
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๑
๒.๔ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	๔๐
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๒.๖ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๔๘

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๕
๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	๕๐

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๒
๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๕๒
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๔
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๕๖

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๐
ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๐
ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖๒
ตอนที่ ๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๖๗
ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗๑

บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๓
๕.๑ สรุปผล	๗๔
๕.๒ อภิปรายผล	๗๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๑
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๘๓

บรรณานุกรม	๘๔
-------------------	-----------

ภาคผนวก	๘๗
----------------	-----------

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๘๘
---	----

ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๑๐๑
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๕
ภาคผนวก ง	แบบสอบถาม	๑๐๗
ภาคผนวก จ	คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๑๔
ภาคผนวก ฉ	แสดงการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องความเหมาะสมของ เนื้อหาของแบบสอบถาม	๑๑๖

ประวัติผู้วิจัย

๑๒๑



สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๓
ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๕๕
ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๕๕
ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๐
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	๖๑
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน โดยรวมและรายข้อ	๖๒
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ	๖๓
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล โดยรวมและรายข้อ	๖๕
ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ	๖๖
ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ	๖๖
ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามเพศ	๖๗

ตารางที่ ๔.๑๑	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามเพศ	๖๗
ตารางที่ ๔.๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามเพศ	๖๘
ตารางที่ ๔.๑๓	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการจำแนกตามเพศ	๖๘
ตารางที่ ๔.๑๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามเพศ	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๕	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามเพศ	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ	๗๐
ตารางที่ ๔.๑๗	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามอายุ	๗๐
ตารางที่ ๔.๑๘	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่	๗๑
ตารางที่ ๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ	๗๑

ตารางที่ ๔.๒๐	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ	๗๒
ตารางที่ ๔.๒๑	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม	๗๒
ตารางที่ ๔.๒๒	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ	๗๓
ตารางที่ ๔.๒๓	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการจำแนกตามอายุ	๗๓
ตารางที่ ๔.๒๔	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม	๗๔
ตารางที่ ๔.๒๕	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ	๗๔
ตารางที่ ๔.๒๖	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ	๗๕
ตารางที่ ๔.๒๗	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม	๗๕
ตารางที่ ๔.๒๘	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๖

ตารางที่ ๔.๒๕	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๖
ตารางที่ ๔.๓๐	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๗
ตารางที่ ๔.๓๑	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๗
ตารางที่ ๔.๓๒	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๔.๓๓	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๔.๓๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๙
ตารางที่ ๔.๓๕	แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๙
ตารางที่ ๔.๓๖	ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน	๘๐

ตารางที่ ๔.๓๗ ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ

๘๑

ตารางที่ ๔.๓๘ ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล

๘๑



สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภูมิภาพที่ ๒.๑ แสดงโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลปี พ.ศ. ๒๕๔๗	๓๕
แผนภูมิภาพที่ ๒.๒ แสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล	๔๐
แผนภูมิภาพที่ ๒.๓ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๔๘



บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมกำหนดให้ส่วนราชการจะต้องจัดหาหรือสนับสนุนกลไก ในการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารงานของภาครัฐมากขึ้น ดังความในมาตรา ๗๘ (๕) ซึ่ง บัญญัติให้รัฐต้อง “จัดระบบ งานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและ การให้บริการ สาธารณะเป็น ไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชน”^๑ และในมาตรา ๘๗ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้าน การมีส่วนร่วม ประชาชน โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ อย่างครบวงจรเริ่มตั้งแต่การกำหนด นโยบาย การตัดสินใจ จนถึงการติดตามตรวจสอบ^๒

การมีส่วนร่วมของประชาชนถูกกล่าวถึงกันมาก เมื่อแนวคิดการปฏิรูปการเมืองเริ่มขึ้นอย่างชัดเจนในสมัยหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจากปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันจะได้ยินคำว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคล สิทธิ ของชุมชน ตลอดจนเรื่องการกระจายอำนาจ โดยกำหนดให้ชุมชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลายมาตรา ได้แก่ บุคคลย่อมมีสิทธิในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามมาตรา ๔๔ การกระจายอำนาจโดยการลดอำนาจรัฐส่วนกลางและเพิ่มอำนาจส่วนท้องถิ่น เพิ่มอำนาจให้กับประชาชนมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองท้องถิ่นของตนเอง เช่น รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผน พัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ตามมาตรา ๗๖ การสงวนบำรุง

^๑สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๒๒-๒๘.

^๒เรื่องเดียวกัน.

และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามมาตรา ๗๕ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๖ การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗ การมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือรับคำชี้แจงหรือเหตุผลจากรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามมาตรา ๕๘ และ มาตรา ๕๙ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนต่อการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ตามมาตรา ๔๗ และการบริการทางสาธารณสุข ตามมาตรา ๕๒ เป็นต้น

ปัจจุบันลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการบริหารจัดการท้องถิ่นยังอยู่ในวงจำกัด การเข้าไปมีบทบาทของประชาชนมีน้อยการวางแผนเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งทุกส่วน ทุกฝ่าย ต้องคำนึงถึงบทบาทของประชาชนหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการปฏิรูป เพื่อการพัฒนาบ้านเมืองอย่างยั่งยืน เพราะหัวใจของความสำเร็จของหมู่บ้าน คือ ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ คือ มีส่วนร่วมคิดและวางแผน ร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และช่วยกันดูแลรักษาสิทธิให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มิให้ผู้ใดนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อพวกพ้องของตน หากประชาชนไม่สนใจเข้าไปร่วมบริหารจัดการ ย่อมเกิดการทุจริตและทำให้นโยบายล้มเหลว

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยในเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งจะเป็นการบริหารและพัฒนาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

๑.๓.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

๑.๓.๒ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๒๔๕ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน
- ๒) ด้านการดำเนินการ
- ๓) ด้านติดตามประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๔ ทำให้นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ดียิ่งขึ้น

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านร่วมคิดและวางแผน หมายถึง การรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดคน โยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้ของประชาชนในเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ ของประชาชนในเขตการปกครอง องค์การบริหาร-ส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

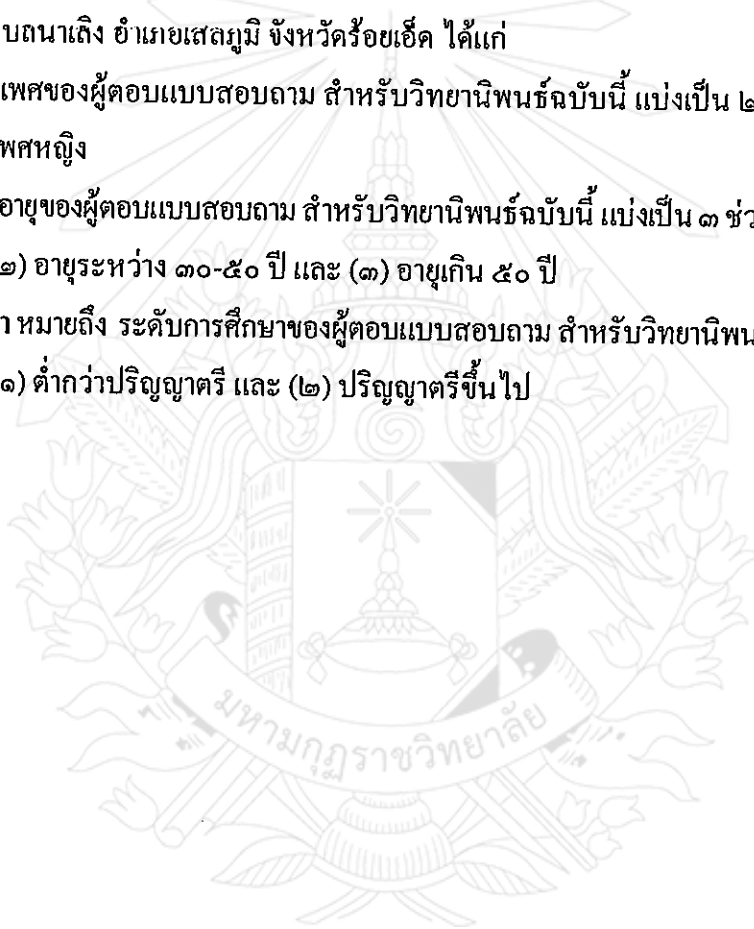
ด้านติดตามประเมินผล หมายถึง การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๒ เพศ คือ (๑) เพศชาย และ (๒) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๓ ช่วงอายุ คือ (๑) อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี (๒) อายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี และ (๓) อายุเกิน ๕๐ ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ (๑) ต่ำกว่าปริญญาตรี และ (๒) ปริญญาตรีขึ้นไป



บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาชนบท หลักการสำคัญหรือหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ จะต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในงานพัฒนา

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

เออร์วิน (Erwin) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า คือ “กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ให้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง”^๑

^๑วิทยา บุญยะเวชชีวิน, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบล ตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๓, หน้า ๕.

ไวท์ (White) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๓ มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำอะไร มิติที่สอง มีส่วนร่วมเสียสละ ในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน”^๒

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า “การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับประชาชน ๔ ประการ ได้แก่

- ๑) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
- ๒) มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ

๓) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา

๔) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ความหมายข้างต้นนี้แล้ว นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ยังได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อีกนัยหนึ่งในรูปของสมการว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

โดยให้ความหมายของความร่วมมือร่วมใจว่า หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการกระทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการกระทำงานและในการทำให้ เชื่อถือไว้วางใจ^๔

^๒ อนุวงศ์ ชาบุตร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมืองรวม ศึกษาเฉพาะกรณีผังเมืองรวมเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๓, หน้า ๑๑.

^๔ ธีรพันธ์ สุกระสร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้าน ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๓, หน้า ๗.

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องเป็นการกระทำที่จะต้องเกิดด้วยความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย แต่ก็จะต้องเป็นไปตามสิทธิทางการเมือง และกฎหมายกำหนด

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

๒.๑.๒ ระดับขั้นและเครื่องมือของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

เมื่อทราบความสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว คำถามต่อไปก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจ แบ่งออกได้เป็นกี่ระดับขั้น อะไรบ้าง ในแต่ละระดับขั้นจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม มีจำนวนมากน้อยต่างกันอย่างไร และจะมีหลักเกี่ยวกับจำนวนประชาชนที่จะเข้ามีส่วนร่วมได้อย่างไร^๔

๒.๑.๑ ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

ระดับขั้นของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ และนักวิชาการต่าง ๆ ได้กำหนดไว้หลากหลาย แต่ในสาระสำคัญมีความคล้ายกันซึ่งจะขอนำเสนอโดยสังเขป ดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
- ๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
- ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

๒.๑.๒ เครื่องมือของการมีส่วนร่วม

สำหรับเครื่องมือของการมีส่วนร่วมนั้นมีอยู่หลากหลายประเภท ได้แก่

- ๑) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนการออกกฎ คำสั่งหรือการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ที่จะจะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่นิยมใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา

^๔นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๑๘๓.

^๕อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน, กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒, (อัคราณา).

ประชาพิจารณ์เป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐเพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการเหมาะสมต่อไป

การรับฟังที่ถือว่าเป็นการประชาพิจารณ์ได้นั้น จะต้องมีลักษณะเป็นการได้สวนทวนความเป็นไปโดยเที่ยงตรง เปิดเผย และยุติธรรม นอกจากนี้การรับฟังต้องมีฐานะเป็นสิทธิของผู้เสียหาย ที่สามารถบังคับตามสิทธิได้โดยกระบวนการยุติธรรม

๒) การสอบถามสาธารณะ (Public Inquiry) เป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น แปลว่า “การได้สวนสาธารณะ” “การสอบสวนโดยเปิดเผย” และ “การรับฟังทางมหาชน” เป็นต้น ซึ่งหมายถึงมาตรการทางการปกครองที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบหรือความเสียหายในเรื่องนั้น ๆ ได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งคัดค้าน ก่อนที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้น ๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

ในประเทศฝรั่งเศส เดิมได้ให้ความสำคัญกับการควบคุม หลังการดำเนินการมากกว่าการควบคุมก่อนการดำเนินการ แต่ในระยะหลังให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมก่อนการดำเนินการมากขึ้น โดยมีการนำระบบการได้สวนสาธารณะมาใช้ในบางกรณี เช่น มีการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการได้สวนสาธารณะ ค.ศ. ๑๙๘๓ ขึ้นใช้บังคับกับ “กิจการ” ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชนก็ตาม ทั้งนี้ ตามที่ได้มีการตรากฎีกากำหนด “กิจการ” ดังกล่าวอีกชั้นหนึ่งโดยผู้ที่ประสงค์จะดำเนินกิจการดังกล่าว จะต้องจัดให้มีการได้สวนสาธารณะเสียก่อน จึงจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการดังกล่าวได้

๓) การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นกระบวนการของการจัดทำกฎหมายที่ขอให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนน เพื่อลงมติวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่นำระบบนี้ไปใช้ เช่น ประเทศฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

การลงชื่อ (Public Registries) หรือลงทะเบียน ตัวอย่างปรากฏในกฎหมายของประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการประเมินผลสิ่งแวดล้อม กำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญในกฎหมาย ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการการประเมินผลสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยมีเครื่องมือหนึ่งที่ใช้คือการลงชื่อ เป็นการลงชื่อของ

ประชาชนที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นรายงานและข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินผล^๖

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) ร่วมคิด : สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
- ๒) ร่วมวางแผน : วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
- ๓) ร่วมดำเนินการ : ดำเนินงานตามโครงการและแผนกำหนด โครงการและแผนงาน
- ๔) ร่วมติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะ ๆ และแก้ไข^๗

๒.๑.๓ การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยก่อนรัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด นับตั้งแต่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในลักษณะประชาพิจารณ์ต่อร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) และการแสดงกำลังผลักดัน สนับสนุนให้ร่างฉบับดังกล่าวได้ผ่านรัฐสภาออกมาเป็นรัฐธรรมนูญโดยสมบูรณ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองครั้งนี้ จึงนับเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของประชาชนชาวไทยต่อผู้ปกครองอย่างชอบธรรมตามกฎหมายทุกประการ ซึ่งแตกต่างจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในยุคก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่แสดงออกโดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือการออกมาประท้วงคัดค้านผู้ปกครองจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วยการใช้กำลัง เช่น เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ และแม้กระทั่งเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม “วิกฤตพฤษภา”^๘

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมือง

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบบรัฐสภาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์มักเรียกกระบวนการเมืองการบริหารของไทยในยุคดังกล่าวว่าเป็นยุคอำมาตยาธิปไตย (Bureaucratic Policy) ภายใต้ระบบดังกล่าว อำนวยการตัดสินใจทางการเมืองอยู่ในมือของผู้นำฝ่ายทหารและพลเรือน ที่ผลักดันเข้ามาปกครองประเทศ กลุ่มนอกระบบราชการ ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ นักธุรกิจ นักวิชาการ

^๖เรื่องเดียวกัน.

^๗ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์, การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : มรรควิธีสู่ชุมชนเข้มแข็ง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕.

^๘สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๔๕.

และประชาชน ตลอดจนสื่อมวลชนล้วนไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในกิจการทางการเมือง หรือการตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐ

จะเห็นได้ว่าบรรยากาศทางการเมืองของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองของประเทศ นับเป็นบรรยากาศการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกับช่วงที่ผ่านมา ๆ มาอย่างมาก ข้อที่ควรสังเกต ก็คือ แม้กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการบ้านเมืองยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ผู้มีส่วนร่วมที่อาจเพิ่มขึ้นมานอกเหนือจากข้าราชการจะเป็นผู้มีส่วนร่วมจากภาคนักธุรกิจที่เข้ามามีบทบาทโดยตรงทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง ซึ่งได้เข้ามาดำรงตำแหน่งการเมืองและได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทาง และทางเลือกนโยบายมากขึ้น ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมจากภาคประชาชนต่าง ๆ และ NGO ยังมีไม่มากนัก

สำหรับประชาชน ชาวบ้านอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาครัฐ ซึ่งยังคงมีอำนาจในการพิจารณาระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในขณะที่ฝ่ายการเมือง โดยเฉพาะนักการเมืองหรือนักธุรกิจที่เข้ามาเป็นนักการเมือง เริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรมากขึ้นอย่างน่าสังเกต ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมประการหนึ่ง ได้แก่ กระบวนการจัดสรรและดำเนิน โครงการพัฒนาชนบทในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นต้น

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนา

โครงการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่กระบวนการจัดทำแผนและระบบงบประมาณเป็นกลไกที่ไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบเท่าที่ควร ส่งผลให้การมีส่วนร่วมเป็นเพียงแนวคิด แต่ในทางปฏิบัติประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพียงในขั้นตอนดำเนินการในฐานะผู้ร่วมโครงการเท่านั้น และเป็นสาเหตุให้โครงการพัฒนาชนบทที่รัฐทุ่มงบประมาณลงมาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

๒.๑ โครงการพัฒนาจังหวัด (คพจ.) เริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้จังหวัดได้มีบทบาทเป็นตัวกลางในการพัฒนาระดับจังหวัด โดยเป็นผู้ริเริ่มเสนอโครงการให้สอดคล้องกับปัญหาในพื้นที่ กำหนดหน่วยงานที่จะปฏิบัติ มีอำนาจอนุมัติปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนหรือโครงการเป้าหมายของโครงการ คพจ. เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนของโครงการ สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๘ มีการจัดสรรเงินงบประมาณถึง ๑๘,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อให้จังหวัดนำไปดำเนินงานโครงการนี้

๒.๒ โครงการพัฒนาตำบล (กพต.) เริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นปีแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายการพัฒนาไปสู่ระดับสภาตำบล อันเป็นองค์กรประชาชน โดยพัฒนาตามแผนพัฒนาตำบล และกระจายอำนาจอนุมัติโครงการจากระดับจังหวัดลงสู่ระดับอำเภอ และยกระดับความสามารถของสภาตำบลให้มีประสิทธิภาพในด้านการตัดสินใจ การวางแผนควบคุมการดำเนินงาน การบำรุงรักษา และความรู้สึกเป็นเจ้าของในสาธารณะประโยชน์ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ กพต. ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๑,๕๐๐ ล้านบาท ปี ๒๕๓๖ และ ๒๕๓๗ ได้เพิ่มเป็นปีละ ๒,๐๐๐ ล้านบาท

๑) โครงการพัฒนาจังหวัดตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแก้ไขปัญหาการแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติรายจ่ายประจำปีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอดีต

๒) โครงการพัฒนาพิเศษตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกิดขึ้นในปี ๒๕๓๗ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชนในปี ๒๕๓๗-๒๕๓๘ รัฐบาลได้อนุมัติวงเงินงบประมาณจำนวน ๑,๘๐๐ ล้านบาทให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๖๐ คนในแต่ละปี

เมื่อเปรียบเทียบด้านค่าใช้จ่ายที่ใช้กับจำนวนคนและครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากโครงการ พบว่าโครงการ กพต. เป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เนื่องจากเป็นโครงการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด โดยเริ่มจากการวางแผน สำรวจความต้องการของชาวบ้านก่อนที่ระดับสภาตำบล ทำให้สามารถจัดสรรงบประมาณในโครงการที่ตอบสนองและให้บริการประชาชนได้ทั่วถึงมากกว่าโครงการอื่น ๆ นอกจากนี้ โครงการก็ไม่ใหญ่เกินไป มีความเหมาะสมกับหมู่บ้าน ค่าใช้จ่ายกับโครงการไม่สูงนัก และพบว่าโครงการ กพจ. ซึ่งเป็นโครงการที่ระบบราชการเข้ามามีบทบาทมากที่สุดทั้งด้านวางแผนการจัดสรรสถานที่ การจัดสรรหน่วยงาน และจำนวนงบประมาณ โดยทำที่ระดับจังหวัด กลับเป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่ำ ยกตัวอย่างเช่น โครงการก่อสร้างถนนกประสงค์ หรือทางข้ามที่ใช้งบประมาณมาก แต่มีประสิทธิผลต่ำ หรือโครงการพัฒนาอาชีพของ กพจ. จะให้ประโยชน์แก่ประชาชนน้อยกว่าโครงการประเภทเดียวกันของประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ถ้าเปรียบเทียบในด้านการดูแลรักษาจะพบว่า โครงการของ กพต. จะมีการดูแลรักษาดีกว่าโครงการอื่น ๆ เพราะชาวบ้านมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของจึงช่วยกันดูแล

๒.๓ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมีส่วนร่วมทั้งสองลักษณะเป็นการมีส่วนร่วมที่ค่อนข้างปรากฏอยู่ชัดเจนในสังคมไทย เพราะโครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยในช่วงก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการออก

กฎหมายสำคัญที่เป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องดังกล่าวนี้ อันได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕

การกำหนดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่ปรากฏใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ปรากฏในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ โดยจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับทราบ ข้อมูล ข่าวสารทางราชการ ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติ สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือ สิทธิทางการค้าหรือกิจการของบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย พ.ร.บ.ส่งเสริม และรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ (๑)

๑.๑) การมีส่วนร่วมโดยการร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้า พนักงาน ในกรณีกระทำการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษหรือการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ มาตรา ๖ (๑)

๑.๒) การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ใน การปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตรา ๖ (๔)

๑.๓) การมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตรา ๖ (๕)

๑.๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริม และ รักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารจากราชการ โดยเฉพาะรายงาน การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการต่าง ๆ มักปรากฏปัญหาว่าไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลได้อย่าง กว้างขวาง ด้วยคิดขัดใจกันว่าข่าวสารดังกล่าวเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิใน ทรัพย์สิน สิทธิทางการค้า กิจการของบุคคล ทำให้ยากที่ประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ดังกล่าว

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนทางอ้อม การมีส่วนร่วมของประชาชน ทางอ้อมได้ให้ความสำคัญขององค์กรเอกชนที่จดทะเบียนเป็นองค์กรคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๗) โดยถือว่าองค์กร เอกชนเหล่านี้ เป็นตัวแทนของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยการสนับสนุนเงินทุนในกิจการต่าง ๆ เช่น การจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อ ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่

ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การริเริ่มช่วยเหลือประชาชนเพื่อคุ้มครองหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การศึกษาวิจัย และการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับอันตราย ความเสียหายจากปัญหามลพิษ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยกล่าวได้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนกระทั่งก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ การดำเนินการดังกล่าวของรัฐยังไม่ค่อยมีความชัดเจนและเป็นระบบเท่าที่ควร โดยภาพรวมแล้ว ไม่ว่าจะป็นนโยบายการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน น้ำ และทรัพยากรชีวภาพ ต่างก็ป็นนโยบายที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐบาลและระบบราชการ และยังคงเน้นเป้าหมายในเรื่องผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์เท่านั้น^๕

๓. กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนไทยในปัจจุบัน

๓.๑ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ว่าจะป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม สามารถสรุปลักษณะสิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

๑.๑) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และในการเลือกตั้งทุกครั้ง ขอให้ประชาชนได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกระดับ และให้มีองค์กรภาคประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้ง

๑.๒) การทำประชามติ

๑.๓) การทำประชาพิจารณ์

๑.๔) การกำหนดนโยบายของรัฐ

๑.๕) การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายต่าง ๆ และเสนอให้ปรับปรุงแก้ไข

กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม

๑.๖) ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย ที่ขัดแย้งรัฐธรรมนูญ กฎหมายสรรพสามิต

กฎหมายขนส่ง กฎหมายที่ดิน

๑.๗) ประเมินผลนโยบายของรัฐบาล

๑.๘) การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐในทุกระดับ

๒) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ได้แก่

๒.๑) มีส่วนร่วมในเรื่องเศรษฐกิจชุมชน เช่น สามารถบริหารงบประมาณให้ชุมชนได้เอง จัดตั้งธนาคารชุมชน การบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน สัมปทานเหมืองแร่

๒.๒) การมีส่วนร่วมนโยบายเศรษฐกิจ เช่น ในการเปิดการค้าเสรี รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

^๕ เรื่องเดียวกัน.

๒.๓) จัดทำภายใต้ดินแบบก้าวหน้า

๒.๔) มีส่วนร่วมในการออกกฎหมายในการนำเข้าพืชและสัตว์ GMO ให้ยกเลิกการนำเข้าสารเคมีเกษตรทุกชนิด

๓) การมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่

๓.๑) เรื่องปัญหาความยากจนของประชาชน

๓.๒) เรื่องสิทธิและประโยชน์ของผู้ค้าโอกาส

๓.๓) ด้านการศึกษาของชาติทุกระดับ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาทุกชั้นตอน เช่น กฎเกณฑ์ กติกา สร้างกระบวนการในการเรียนรู้ การจำกัดสิทธิในการมีส่วนร่วมสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนโดยวุฒิการศึกษา เพศ การจัดทำแผนการศึกษา เกี่ยวกับตำราเรียน เกี่ยวกับศาสนา พุทธและวัฒนธรรม

๓.๔) ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

๓.๕) การมีส่วนร่วมการใช้สื่อ และบริโภคสื่อ

๓.๖) การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬา

๓.๗) ด้านบริการทางสาธารณสุข

๓.๘) การคุ้มครองผู้บริโภค

๔) การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

๔.๑) ส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

๔.๒) ส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

๔.๓) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ “น้ำ ดิน ป่า” การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

๔.๔) ส่วนร่วมแก้ปัญหาเรื่องการใช้สารเคมี กำหนดให้มีหลักสูตรเกษตร ไร้อาหารพิษ สนับสนุนใช้หลักเกษตร ไร้อาหารพิษและหลักเกษตรพอเพียง

๓.๒ วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน วิธีการที่ประชาชนจะสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทาง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปวิธีการที่ประชาชนใช้เป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมได้ดังต่อไปนี้

๑) การมีส่วนร่วมโดยวิธีให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็น วิธีการมีส่วนร่วมในลักษณะการให้ข้อเท็จจริงนี้อาจทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็น สายด่วน สายตรง การจัดเวทีชาวบ้าน และเสริภาพในการแสดงความคิดเห็น-การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

๒) การมีส่วนร่วมโดยปรึกษาหารือ ได้แก่ การจัดเวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ คณะทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการ และคณะที่ปรึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติโครงการและออกใบอนุญาต การทำประชาพิจารณ์

๓) การมีส่วนร่วมโดยวิธีร่วมรับรู้ข้อมูล เช่น การทำประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อการผังเมืองรวม และได้รับรู้ถึงการดำเนินการวางผังเมืองรวม และประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

๔) การมีส่วนร่วมโดยวิธีประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

๕) การมีส่วนร่วมโดยวิธีเข้าร่วมดำเนินการ เช่น การจัดการดูแลสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จัดการศึกษาอบรม และการฝึกอบรมตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ รวมถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ

๖) การมีส่วนร่วมโดยวิธีเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๗) การมีส่วนร่วมโดยวิธีรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เช่น รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มองค์กรเอกชนต่าง ๆ

๘) การมีส่วนร่วมโดยวิธีออกเสียงลงคะแนน เช่น การลงประชามติ และการเลือกตั้ง

๙) การมีส่วนร่วมโดยวิธียื่นคำร้องเรียน เช่น สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑ การยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ศาลปกครอง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ฯลฯ

๑๐) การมีส่วนร่วมโดยวิธีตรวจสอบ เช่น สิทธิที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบ เนื่องจากกระทำหรือละเว้นการกระทำของหน่วยงานนั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ และการเสนอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๐๔

๔. เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

- เพื่อให้เห็นความแตกต่างในลักษณะการมีส่วนร่วม จึงแบ่งกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑) เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน เป็นกลุ่มเทคนิคที่เป็นการสื่อสารทางเดียวเพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ประกอบด้วย ๑๓ เทคนิค โดยจำแนกเรื่องสื่อประเภทต่าง ๆ สื่อเอกสาร เช่น การจัดทำเอกสาร ข้อเท็จจริง จดหมายข่าวและรายงานการศึกษา การจัดทำสื่อวีดิทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล เทคนิคในกลุ่มนี้ยังรวมรูปแบบการสื่อสารกับประชาชนผ่านทางสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิทยุ การแถลงข่าว การสัมมนาวิชาการให้กับสื่อมวลชน รวมทั้งการจัดทัศนศึกษา เทคนิคการนำเสนอ และการชี้แจงข้อมูลในการประชุมของทางการ

๒) เทคนิคการมีส่วนร่วมที่เน้นการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งประกอบด้วย ๖ เทคนิค นั่นคือ ๑) การสัมภาษณ์รายบุคคล ๒) การสนทนากลุ่มย่อย ๓) การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ๔) การสำรวจความคิดเห็น ๕) สายด่วนสายตรง และ ๖) ประชาพิจารณ์ หลายเทคนิคในกลุ่มนี้สามารถเป็นการสื่อสารสองทาง มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นได้ แต่จุดเน้นหรือวัตถุประสงค์หลักของเทคนิคอยู่ที่การได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน เช่น ประชาพิจารณ์มีการตอบคำถามหรือข้อสงสัยได้ หากแต่หลักการจริง ๆ ของประชาพิจารณ์ เป็นเทคนิคที่เป็นทางการในการรับฟังความคิดเห็นข้อห่วงกังวลของประชาชน การสัมภาษณ์รายบุคคลก็เช่นเดียวกัน ผู้สัมภาษณ์อาจมีการพูดคุยให้ข้อมูล แต่จุดมุ่งหมายอยู่ที่การรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนการแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์เป็นได้ทั้งการสื่อสารแบบทางเดียวและสองทางได้ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นของประชาชนย่อมทำได้ดี เมื่อมีการรับรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือข้อมูล โครงการ

๓) เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นในเนื้อหาของเทคนิคอย่างชัดเจน ฉะนั้น เป็นกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง ประกอบด้วย ๕ เทคนิคการมีส่วนร่วม คือ ๑) เวทีสาธารณะ ๒) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ ๓) การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน ๔) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ ๕) คณะที่ปรึกษา แต่ละเทคนิคมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เวทีสาธารณะเหมาะสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนจำนวนมาก ส่วนการพบปะแบบไม่เป็นทางการมีความเป็นกันเองและสามารถพูดคุยแบบเป็นส่วนตัว ขณะที่เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบคณะที่ปรึกษา มีความเป็นทางการและจำกัดบุคคลเข้าร่วมเฉพาะตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้ง หากแต่มีความต่อเนื่องมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการจัดเป็นครั้งคราว

การแบ่งเทคนิคการมีส่วนร่วมดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการนำเสนอและสร้างความเข้าใจ ในความจริงทั้ง ๓ กลุ่มมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน การให้ข้อมูลแก่ประชาชนและการรับฟังความคิดเห็น

เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรึกษาหารือ ในกระบวนการมีส่วนร่วมหนึ่งควรเป็นการผสมผสานเทคนิคการมีส่วนร่วมทั้ง ๓ กลุ่ม เพื่อให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างกว้างขวาง และส่งผลให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น^{๑๑}

คำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Public Participation” ดังนั้นคำว่า “ประชาชน” ในความหมายที่แท้จริงของประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แคนาดา และออสเตรเลีย จะหมายถึงหน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรเอกชน กลุ่มคน และประชาชนทั่วไป ที่อาจได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากการมีโครงการหรือกิจการ ซึ่งได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในประเทศที่พัฒนาแล้วต่างก็มีวิธีการ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” แตกต่างกันไปแต่โดยหลักการแล้วจะเหมือนกันคือให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นคัดค้านหรือเห็นด้วยสำหรับโครงการหรือกิจการ โดยเริ่มจากระหว่างการทำทวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะมีการให้หน่วยงาน องค์กร หรือกลุ่มคนที่มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้ามาพิจารณาวิธีการดำเนินโครงการด้านเทคนิค ซึ่งในขั้นตอนนี้โดยทั่วไปจะเรียกว่าการรับฟังความคิดเห็นทางด้านเทคนิค (Technical Hearing) ในช่วงพิจารณานี้จะมีการเสนอสนับสนุนและข้อโต้แย้งถึงผลดีและผลกระทบของระบบดำเนินงานหรือขั้นตอนทางเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องพยายามชี้แจงถึงข้อดีต่าง ๆ หรือมาตรการในการลดความเสียหายจากผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ รวมทั้งมาตรการในการติดตามตรวจสอบเพื่อเป็นการยืนยันว่าโครงการหรือกิจการนั้น ๆ จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ว่าด้านใด

เมื่อเป็นที่ยอมรับด้านเทคนิคแล้ว ผู้จัดทำรายงานและเจ้าของโครงการก็จะเริ่มเรียบเรียงเอกสารตามข้อแม้หรือการยอมรับซึ่งเรียกว่า การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นจะต้องจัดประชุมทำการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน โดยทั่วไป ที่เรียกว่า “ประชาพิจารณ์” (Public Hearing) ในขั้นตอนนี้จะเน้นถึงผลดีและผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Impact Assessment) เป็นหลัก ซึ่งผู้ประกอบการหรือเจ้าของโครงการจะต้องอธิบายถึงวิธีการดำเนินการทางด้านเทคนิค ข้อโต้แย้งและการยอมรับจากประชาชน หรือผลกระทบต่อคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรม หรือโครงการจะได้แจ้งจนกว่าเจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการจะจัดหาสิ่งทดแทน หรือชดเชยจนเป็นที่ยอมรับต่อไป จึงสรุปผลการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง ๒ ขั้นตอน รวมเล่มแล้วประกาศให้ประชาชนได้ทราบถึงผลลัพธ์ที่ได้รับซึ่งเรียกว่า Environmental Impact Statement, EIS

^{๑๑}พัชรีย์ ติโรรส, การมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๔.

สำหรับประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาหลังจากที่ประชาชนได้เริ่มเรียนรู้ถึงขั้นตอนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมปรากฏว่าได้มีการจัด Public Hearing โดยใช้คำว่า “ไต่สวนสาธารณะ” หรือ “ประชาพิจารณ์” และอื่น ๆ ซึ่งการจัดแต่ละครั้งนั้นไม่ได้แยกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม จะพยายามโยงเรื่องด้านเทคนิคต่อเนื่องกับด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทุกครั้งที่มีการจัดประชาพิจารณ์จะไม่สามารถสรุปถึงผลดีหรือผลเสียอย่างแท้จริงของโครงการหรือกิจการนั้น ๆ ได้ เพราะในการจัดประชาพิจารณ์หลายครั้ง จะมีการเตรียมผู้ฟัง โดยในบางครั้งเจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการจะได้เตรียมผู้เข้าร่วมฟังไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สนับสนุนโครงการ แต่เมื่อผู้คัดค้านโครงการ หรือกิจการเป็นผู้จัดการประชาพิจารณ์ก็จะพยายามเชิญองค์กรหรือประชาชนที่มีแนวโน้มคัดค้านโครงการหรือกิจการเข้าร่วม เป็นผลให้สรุปสุดท้ายคัดค้านโครงการหรือกิจการนั้น ๆ ทำให้บางครั้งการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เป็นเสมือนเครื่องมือของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และเสียประโยชน์แต่ละกลุ่ม และที่สำคัญคือทำให้ข่าวสารหลังจากมีการประชาพิจารณ์แต่ละครั้ง จะเป็นผู้จัดการประชาพิจารณ์เป็นผู้ให้ข่าว ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปที่สนใจในโครงการหรือกิจการดังกล่าวเกิดความสับสน เพราะการจัดประชาพิจารณ์บางครั้งเป็นการสนับสนุน บางครั้งเป็นการคัดค้านโครงการหรือกิจการนั้น ๆ

๕. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

แม้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีเป้าหมายในการให้ประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดก็ตาม แต่กรณีของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมายังถือว่าประชาชนยังมีบทบาทน้อยมาก การดำเนินการต่าง ๆ มักกระทำโดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐแต่เพียงลำพัง ข้อสังเกตที่ประจักษ์ชัดคือ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งให้สิทธิแก่ประชาชนมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเรียนรู้ และให้สิทธิของตนเองตามกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมพลังของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจการสาธารณะขององค์กรของรัฐมากขึ้น

หากวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย ซึ่งจัดว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค และทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๕.๑ ประชาชนเองยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นนี้ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง มองว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน

อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

๕.๒ ระบบราชการแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

๕.๒.๑ ระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ความเกรงใจและความยากจนที่ทำให้ชาวชนบทต้องค้นหาที่พึ่ง ความไม่มั่นใจในสถานภาพทางสังคมของตนเอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งต้องพึ่งพาคลภายนอก ดูถูกตนเอง และพยายามเลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ ตัวเองได้

๕.๒.๒ ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใด ๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

๕.๒.๓ ความคิดของเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการที่รับผิดชอบที่ว่าตนเองเป็นผู้มีหน้าที่ แต่เพียงลำพังในการบริหารกิจการสาธารณะ ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่คอยรับผลประโยชน์ การให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้การทำงานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการ^{๑๑}

๖. รูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากสิ่งที่ได้ทบทวนมาทั้งหมดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด สามารถกระทำได้ใน ๕ รูปแบบ ดังนี้

๖.๑ การรับข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนในพื้นที่โครงการและผู้จะได้รับผลกระทบ จะต้องได้รับแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับข่าวสารดังกล่าวต้อง ได้รับก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๖.๒ การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในลักษณะของการปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่มีส่วนได้-เสียโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนได้ทราบ และรับข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบการตัดสินใจ

๖.๓ การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้ดำเนินโครงการกับประชาชน ผู้มีส่วนได้-เสีย จะ ได้ทำความเข้าใจร่วมกันด้วยเหตุผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบนี้สามารถทำได้ใน ๒ ลักษณะ คือ

^{๑๑}เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การบริหารงานพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โอเคเอ็นสตอร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑.

๖.๓.๑) การประชุมในระดับชุมชน (Community meeting) ซึ่งจัดประชุมในชุมชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยผู้ดำเนินการจะส่ง ผู้แทนเข้าร่วมประชุม

๖.๓.๒) การประชุมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Public Hearing) การประชุมลักษณะนี้จำเป็นสำหรับ โครงการขนาดใหญ่ที่มีเรื่องของเทคนิค และวิชาการที่เกี่ยวข้อง การประชุมลักษณะนี้ต้องเปิดกว้างสำหรับสาธารณะ

๖.๔) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

๖.๕) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ แม้จะไม่ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงแต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องสิทธิหรือการใช้สิทธิของประชาชนเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่โปร่งใสหรือความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นมากต่อการพัฒนาหรือการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไปในอนาคตเพราะการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นจะต้องมีการให้ข่าวสารที่แท้จริง และถูกต้อง โดยมีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ

ที่สำคัญที่สุดที่ผู้ตัดสินใจจะต้องเข้าใจและยอมรับสำหรับสังคมไทย คือ เมื่อมีผู้เสียผลประโยชน์คนเหล่านั้นจะออกมาคัดค้านและต่อต้าน โครงการหรือกิจการทุกรูปแบบ และทุกวิถีทาง โดยจะพยายามชี้้นำให้ประชาชนอื่นหรือกลุ่มอื่น ได้เห็นถึงผลกระทบหรือความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือกลุ่มของตนเองซึ่งในบางครั้งอาจจะมีผู้เสียประโยชน์จาก โครงการไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์และคนกลุ่มนี้สามารถสร้างการคัดค้านให้เป็นข่าวใหญ่โตตามสื่อประเภทต่าง ๆ ในขณะที่ด้วยกันผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการจะนิ่งเฉยเพราะทราบที่อยู่แล้วว่าอย่างไรเสียตนเองก็ได้รับผลประโยชน์ จึงไม่ยอมออกมาชี้แจงหรือสนับสนุนโครงการหรือกิจการนั้น ๆ ทำให้ประชาชนกลุ่มอื่นหรือในพื้นที่อื่นจะได้ยิน และฟังข่าวสารของผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้เสียประโยชน์เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการเบี่ยงเบนความเข้าใจ และการยอมรับในกิจการหรือโครงการนั้น ๆ^{๑๒}

กล่าวโดยสรุป กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์ โดยต้องมีการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีอยู่ใน

^{๑๒}ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี, EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : มายด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๓๖-๓๗.

เกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย มีกิจกรรมเป้าหมาย และมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเริ่มจากกระบวนการการตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการมีส่วนร่วม จากนั้นจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร โดยต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย จะเห็นได้ว่ากระบวนการการตัดสินใจ วัตถุประสงค์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร กลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์เฉพาะ และเทคนิคในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อเห็นว่าตนได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ จำนวนและสัดส่วนของประชาชนจะแตกต่างกันไปในแต่ละกระบวนการการตัดสินใจ ไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนชนิดใดชนิดหนึ่งที่เหมาะสมและใช้ได้ผลดีกับทุกสถานการณ์

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ในการศึกษาความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ ควรทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเป็นเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งหมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อบกพร่องน้อยมากที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅ การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ควรมีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มนั้น เรียกว่า การบริหาร (Administration) หรือการบริหารราชการ (Public administration) ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารหรือการบริหารราชการได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีประเทศ ที่นั่นย่อมมีการบริหาร”

คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administered” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยความสะดวก (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum profits) สำหรับผลประโยชน์

ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (by Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ ไร่ อย่างไรก็ดี ภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (๑) การบริหารนโยบาย (Policy) (๒) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (๓) การบริหารคุณธรรม (Morality) (๔) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (๕) การวางแผน (Planning) (๖) การจัดองค์การ (Organizing) (๗) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (๘) การอำนวยความสะดวก (Directing) (๙) การประสานงาน (Coordinating) (๑๐) การรายงาน (Reporting) และ (๑๑) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCORB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

พร้อมกันนี้อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (๑) การบริหารคน (Man) (๒) การบริหารเงิน (Money) (๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (๔) การบริหารงานทั่วไป (Management) (๕) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (๖) การบริหารคุณธรรม (Morality) (๗) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (๘) การบริหารเวลา (Minute) และ (๙) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า ๕M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย^{๑๑}

การให้ความหมายทั้ง ๒ ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้

^{๑๑}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๔๑), หน้า ๑-๓.

ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่าการบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ ที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจากนี้ ๒ ตัวอย่างนี้แล้วยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า ๓M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) และ ๕ป ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการและนักทฤษฎีการจัดการจำนวนมากต่างก็ได้พยายามนิยามความหมายของคำว่าการจัดการไว้ ซึ่งมีทั้งคล้ายคลึงกัน และที่แตกต่างกันไปบ้างในบางประเด็น ได้แก่

๑) การจัดการ เป็นกระบวนการใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วยการทำหน้าที่ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม

๒) การจัดการ เป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์และประสานความพยายามของบุคลากรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

๓) การจัดการ เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินการเพื่อประสานกิจกรรมของบุคคลอื่นให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่บุคคลคนเดียวไม่สามารถกระทำได้โดยลำพัง

สิทธิชัย อุตระกุล “การจัดการ เป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร โดยการตอบสนองความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน”^{๔๔}

ธนชัย ยมจินดา ให้คำจำกัดความของการจัดการคือ “กระบวนการซึ่งประกอบไปด้วยหน้าที่พื้นฐาน ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกและการควบคุม”^{๔๕}

ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “การจัดการ หรือการบริหาร คือศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นผู้บริหารขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมกิจการ ให้ดำเนินไปตามนโยบายจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพที่สุด”^{๔๖}

^{๔๔}สิทธิชัย อุตระกุล, “คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๒, หน้า ๑๒.

^{๔๕}ธนชัย ยมจินดา, ทฤษฎีองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๐), หน้า ๖๐.

^{๔๖}ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓.

ปราณี กองทิพย์ และมังกร ปุ่มกิ่ง “การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำ (ผู้บริหาร) ใช้ศิลปะและวิธีการต่าง ๆ ประสานงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการให้ทรัพยากรการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล”^{๑๖}

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ คือ ศิลปะการวางแผน สั่งการ การนำ และการควบคุม ให้บุคคลในองค์การทำงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายขององค์การให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการสร้างให้บุคคลภูมิใจในองค์การ

๒.๒.๒ ความสำคัญของการบริหารจัดการ

ปัจจุบันนี้ทุกฝ่ายต่างยอมรับว่าการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์การ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีนั้น มีความสำคัญต่อองค์การ ดังนี้

๑) กระบวนการบริหารจัดการที่ดี จะเป็นสมอขององค์การในการนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การวางแผนของฝ่ายจัดการที่ได้ตัดสินใจกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ อย่างใช้ดุลยพินิจพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อองค์การในอนาคต

๒) การบริหารจัดการ เป็นแนวทางที่ทำให้สมาชิกในองค์การเกิดความตั้งใจ เต็มใจ ร่วมมือกันเพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จ เพราะมีกระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๓) การบริหารจัดการลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพราะได้กำหนดขอบเขตการทำงานของสมาชิกแต่ละบุคคลไว้อย่างละเอียดชัดเจน

๔) การบริหารจัดการ เป็นวิธีการบริหารที่พยายามแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดกับสภาพของแต่ละองค์การ เพื่อให้งานมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๒.๓ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการสมัยใหม่นั้น ไม่ว่าจะเป็้องค์การทางราชการ หรือองค์การทางธุรกิจก็ตาม ย่อมมีความจำเป็นใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยในการจัดการประสมประสานการใช้ทรัพยากร เพื่อให้การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ปัจจัยที่กำหนดไว้ ปัจจัย หรือทรัพยากร คือ 4 M's คือ (Man) = การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด (Money) = การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Materials) = การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด (Management) = การบริหารจัดการ คือ กระบวนการจัดการบริหาร

^{๑๖}ปราณี กองทิพย์ และมังกร ปุ่มกิ่ง, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ก.วิรรธน, ๒๕๔๒), หน้า ๒๗.

ควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่^{๑๔} หรือนักวิชาการมีการแบ่งย่อยอีกคือ วิธีการตลาด (Market) และเครื่องจักร (Machine) และนักวิชาการบางคนเพิ่มอีก ๑ M เข้าไปคือขวัญ (Morale) เป็นหลัก ๗ M's

สำหรับ พิทยา บวรวัฒนา ได้เสนอแนวความคิดการบริหารจัดการของ Gulick และ Urwich กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เรียกว่า POSDCORB ว่ามีดังนี้

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายขององค์การว่า ควรทำเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร

๒) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์การเพื่อประสานงานหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การได้

๓) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่ต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา โดยพยายามนำเอาการตัดสินใจดังกล่าวมาเปลี่ยนเป็นคำสั่งและคำแนะนำ นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำองค์กร

๔) การบรรจุ (Staffing) หมายถึง หน้าที่ด้านบริหารงานบุคคล เพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และจัดเตรียมบรรยากาศในการทำงานที่ดีไว้

๕) การประสานงาน (co-ordinating) หมายถึง หน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในการประสานส่วนต่าง ๆ ของงานให้เข้าด้วยกันอย่างดี

๖) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์กรให้ทุกฝ่ายทราบ ทั้งนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การวิจัยและการตรวจสอบ

๗) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินและบัญชี^{๑๕}

ทวิศักดิ์ นพเกษร นำเสนอว่า “ธนาคารโลกได้กำหนดตัวชี้วัดความมั่งคั่ง ร่ำรวยของประเทศจากรายได้ประชากรต่อคนต่อปี หรือ GDP per capita มาเป็นตัวชี้วัด Estimated Wealth per capita ซึ่งคิดจากปัจจัย ๓ ลักษณะ คือ ทรัพยากรมนุษย์ สินทรัพย์จากการผลิต และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ

^{๑๔} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๕.

^{๑๕} พิทยา บวรวัฒนา, รัฐประศาสนศาสตร์ : รวมผลงานของนักวิชาการไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๔๒.

ปัจจัยทั้ง ๓ ประการเป็นสิ่งที่มิอยู่ในชุมชนและผลการวิจัยพบว่ากว่า ๒ ใน ๓ ของประเทศที่มั่งคั่งมาจากปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์^{๒๐}

๒.๒.๔ แนวความคิดทางการบริหารจัดการ

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ มี ๒ แนวความคิดที่สำคัญ คือ แนวความคิดการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ และแนวความคิดการบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์

เฟเดอริค ดับเบิลยู เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ซึ่งเป็นผู้นำและบิดาแห่งการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ ได้ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติทางการผลิตในระดับโรงงานขึ้นเป็นครั้งแรก โดยใช้หลักต่างๆ ในการปฏิบัติงาน Taylor เชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะกำหนดปริมาณงานที่แต่ละคนทำได้ในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่เป็นการบีบบังคับต่อตัวผู้ทำงานนั้น และการศึกษาเกี่ยวกับเวลาดังกล่าวจะเป็นไปได้โดยถูกต้องและมีหลักเกณฑ์มากที่สุด ซึ่งจะป้องกันข้อโต้แย้งต่าง ๆ ได้ โดยทั้งสองฝ่ายจะบริหารก็จะได้รับประโยชน์จากการได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นถ้ามีการ

๑) ขจัดการเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็นออกไปจากกระบวนการทำงาน

๒) ฝึกให้คนงานได้เรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ ๆ

๓) มีการกำหนดมาตรฐานของงานที่สูงขึ้นกว่าปกติ

๔) จัดระบบค่าตอบแทนให้อยู่บนพื้นฐานของความสามารถและผลผลิตที่สูงขึ้น ซึ่งจะมีวิธีการเพื่อกำหนดวิธีการทำงาน หรือที่เรียกว่า การวิเคราะห์เวลา และการเคลื่อนไหว (Time and motion study) โดยมีสาระสำคัญคือ “การเปลี่ยนจากความไม่มีประสิทธิภาพที่สืบเนื่องมาจากวิธีปฏิบัติแบบไม่มีหลักเกณฑ์มาเป็นความมีประสิทธิภาพ โดยวิธีการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยตัวผู้บริหารตามความรับผิดชอบที่ควรจะต้องมีมากกว่าเดิม”^{๒๑}

ขณะเดียวกัน Frederick W. Taylor กล่าวถึง การบริหารจัดการที่มีหลักเกณฑ์ ว่าควรมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) ต้องมีการคิดค้นและกำหนด “วิธีที่ดีที่สุด” สำหรับงานที่จะทำแต่ละอย่าง กล่าวคือจะต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ที่จะช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง

^{๒๐} ทวีศักดิ์ นพเกษร, วิฤตต์สังคมไทย ๒๕๔๐ ถิ่นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาธาธาธาดินแดน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๖.

^{๒๑} ธงชัย สันติวงศ์, ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗.

และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จะจ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมดสำหรับส่วนที่เกินกว่ามาตรฐาน

๒) ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน จัดงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน Taylor เน้นความจำเป็นที่จะต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกต้องวิธีการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓) ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ Taylor เชื่อว่า คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกต้อง

๔) การประสานร่วมมือกันอย่างไรใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน Taylor เชื่อว่าฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่จะต้องไม่ใช่ด้วยการไปลงมือปฏิบัติงานที่ควรเป็นงานของคนงานเท่านั้น^{๒๒}

สำหรับ Henri Fayol ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการไว้ดังนี้

๑) เกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management functions) กระบวนการจัดการงาน ประกอบด้วยหน้าที่ต่าง ๆ ๕ ประการคือ

๑.๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะ มีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติขึ้นไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

๑.๒) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๑.๓) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง การสั่งการงานต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็น ตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วยตลอดจนเข้าถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่

๑.๔) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

๑.๕) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้

๒) ลักษณะของผู้บริหาร ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีคุณลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคในการทำงานและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งรวม

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน.

เรียกว่า ความสามารถทางด้านการจัดการ ซึ่งต่างจากพนักงานระดับปฏิบัติที่จะเน้นหนักที่เทคนิควิธีการทำงานเป็นสำคัญ^{๒๓}

๓) เกี่ยวกับหลักการจัดการ (Management principles) Fayol ได้วางหลักทั่วไปที่ใช้ในการจัดการไว้ ๑๔ ข้อ คือ

๓.๑) หลักที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ Fayol เชื่อว่า อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และอำนาจหน้าที่ที่ควรจะมีเท่ากับความรับผิดชอบนั้น คือ เมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานใดงานหนึ่ง ผู้นั้นก็ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่เพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี

๓.๒) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว การกระทำใด ๆ คนงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในคำสั่งที่เกิดขึ้นนั้น

๓.๓) หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ทั้งนี้เพราะกิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกัน ควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นไปตามแผนงานเพียงอันเดียวร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในที่สุด

๓.๔) หลักของการธำรงไว้ซึ่งสายงาน ซึ่งก็คือสายการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับต่ำสุดในองค์กร ที่จะเอื้ออำนวยให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และช่วยให้เกิดระเบียบในการติดต่อสื่อสารในองค์กรอีกด้วย

๓.๕) หลักของการแบ่งงานกันทำ คือการแบ่งงานกันตามความถนัด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของบุคลากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

๓.๖) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย ระเบียบวินัยในการทำงานนั้นเกิดจากการปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำงาน โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดความเคารพเชื่อถือและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความยุติธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

๓.๗) หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม ระบุไว้ว่า เป้าหมายและผลประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสียของส่วนรวมของกลุ่ม จะต้องมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายของส่วนบุคคลหรือของส่วนย่อยต่างๆ เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามเป้าหมายของกลุ่ม (องค์กร) นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๘) หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน ต้องมีความยุติธรรมและให้เกิดความพอใจ และประโยชน์มากที่สุดแก่ทั้ง ๒ ฝ่าย คือทั้งลูกจ้างและนายจ้าง ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

^{๒๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔-๒๖.

๓.๘) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง การจัดการควรจะต้องมีการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อที่จะควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์รวมสูงสุดเท่าที่จะทำได้

๓.๑๐) หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย การจัดระเบียบสำหรับการทำงานของคนงานในองค์กรนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของงานให้ถูกต้อง ชัดเจนพร้อมทั้งระบุถึงความสัมพันธ์ต่องานอื่น เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

๓.๑๑) หลักของความเสมอภาค ผู้บริหารต้องยึดถือเรื่องของความเอื้ออาทร และความยุติธรรมเป็นหลัก เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความจงรักภักดี และอุทิศตนในการทำงานให้กับองค์กร

๓.๑๒) หลักของความมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน การที่คนเข้าออกมากย่อมเป็นสาเหตุของการสิ้นเปลือง และทำให้การจัดการงานไม่เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นทั้งผู้บริหารและคนงานจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อเรียนรู้งานจนทำได้ดีเสียก่อน

๓.๑๓) หลักของความคิดริเริ่ม การช่วยคิดริเริ่มของคนงานทุกคนภายในขอบเขตที่คนนั้นพึงมี จะเป็นพลังอันสำคัญที่จะทำให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น ตลอดจนแผนงานและเป้าหมายต่าง ๆ ก็จะถูกทำให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย

๓.๑๔) หลักของความสามัคคีคือ การเน้นถึงความจำเป็นที่ทุกคนในองค์กรจะต้องทำงานเป็นกลุ่มที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อจะให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์การเป็นอย่างดีภายในทิศทางเดียวกัน

สำหรับ แนวคิดการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ มี ๓ วิธีการดังนี้

๑) วิธีการบริหารแบบตัดสินใจการศึกษาตามแบบนี้มีการใช้เครื่องมือสมัยใหม่คือ “การวิเคราะห์เชิงปริมาณ” เป็นอันมาก ประโยชน์หรือข้อดีของการใช้เครื่องมือดังกล่าวก็คือ ช่วยให้มีเครื่องมือสำหรับการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้เป็นอย่างดี ส่วนข้อเสียคือทำให้เกิดการมองข้ามสิ่งที่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถวัดด้วยเครื่องมือนี้ได้

๒) วิธีการบริหารแบบระบบ เพื่อการปรับตัว การศึกษาตามแบบนี้วิธีการศึกษาจะสนใจพิจารณาถึงความสัมพันธ์ขององค์การ ที่จะต้องทำการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกองค์การ

๓) วิธีการบริหารตามสถานการณ์ เป็นวิธีการบริหารที่เปิดโอกาสให้สามารถรับรู้ถึงปัญหาที่อยู่ยากลำบากต่าง ๆ ที่มีจะอยู่ในองค์การสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน^{๒๔}

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕-๖๗.

กล่าวโดยสรุป การบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม-โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหาร ตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั้นย่อมมีการบริหาร

คำว่า การบริหารและการบริหารจัดการ รวมทั้งคำอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่า การปกครอง (Government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (Development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหาร การบริการ (Service administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหารความรู้จิตรู้ชอบ (Consciousness administration) การบริหารคุณธรรม (Morality administration) และการบริหารการเมือง (Politics administration) ที่เป็นคำในโอกาสที่อาจถูกนำมาใช้ได้ คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐ ล้วนหมายถึง (๑) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (Guideline) วิธีการ (Method) หรือมรรควิธี (Means) ใด ๆ (๒) ที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน (๓) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (๔) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (End หรือ Goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (Primary goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ หรือช่วยเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (Ultimate goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น และทุกคำดังกล่าวนี้ อาจมองในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Process) ที่มีระบบและมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงานก็ได้

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นของไทย เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) โดยจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ซึ่งตราเป็นพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๖๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) เพื่อวัตถุประสงค์การป้องกัน โรคภัย บำรุงรักษาความสะอาดบ้านเมือง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในพระนคร ต่อมาจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมตามประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๙) โดยที่ให้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๒๕ (พ.ศ. ๒๔๔๘) จากนั้นได้มีการร่างกฎหมายสุขาภิบาลขึ้น เรียกว่าพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) เพื่อขยายการปกครองท้องถิ่นให้แพร่หลายต่อไป โดยแบ่งสุขาภิบาลเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ สุขาภิบาลเมืองซึ่งจัดขึ้นในเขตเมือง อันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด ปัจจุบัน

คือเทศบาล สำหรับสุขาภิบาลตำบลปัจจุบันยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยประชาชนในชุมชนนั้นมีโอกาสได้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง หน่วยการปกครองที่จัดตั้งขึ้นอาจเรียกเป็นรัฐบาลท้องถิ่น โดยมีพื้นที่ที่แน่นอนมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่สมควร โดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการบริหารงาน งานคลังของตนเอง มีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

จากแนวคิดดังกล่าวอาจอธิบายความหมายของหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่

๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย (Legal Rights) หรือจะต้องตรากฎหมายหรือข้อระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้และจะต้องมีสิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการได้

๔) มีองค์กรที่จำเป็นในการปกครองตนเอง (Necessary Organization) คือ องค์กรฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ

๕) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวางการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชน เป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๒๑๖ และการปกครองท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๕ ได้กำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

สำหรับปรัชญาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยจะเน้นการจัดโครงสร้างและรูปแบบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองให้มากที่สุด มีองค์กรที่จำเป็นในการปกครองตนเอง คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจตามกฎหมาย เช่น อำนาจในการตรากฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดงบประมาณและที่สำคัญ คือให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้ง โดยการเลือกตั้ง (Election) การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง (Party Activity) การจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) การแสดงออกของประชาชน (Direct Action) นอกจากนี้ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเข้าฟังการประชุมสภา การติดตามดูแลการปฏิบัติงาน

ของเทศบาล การลงสมัครรับเลือกตั้งและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีนักปรัชญาและนักปกครองหลายท่านได้กล่าวถึง หลักการของการปกครองท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย ดังนี้^{๒๕}

๒.๓.๒ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

การจัดตั้ง อบต.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการประกาศจัดตั้งในแต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ (๒๕๓๗) จำนวน ๖๑๗ แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๗

ครั้งที่ ๒ (๒๕๓๘) จำนวน ๒,๑๔๓ แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๘

ครั้งที่ ๓ (๒๕๔๐) จำนวน ๓,๖๓๗ แห่ง และยังมีสภาตำบลที่มีฐานะนิติบุคคลอีก ๒๕๔๐

ปัจจุบันมี อบต. จำนวนทั้งสิ้น ๖,๓๙๗ แห่ง และยังมีสภาตำบลที่มีฐานะนิติบุคคลอีก ๕๖๗ แห่ง ซึ่งคาดว่าในปี ๒๕๔๒ จะสามารถจัดตั้งเป็น อบต. ได้อีก และที่เหลือจะสามารถจัดตั้งเป็น อบต. ได้ทั้งหมดในปีต่อ ๆ ไป

๒.๓.๓ จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่สภาตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ในขณะนั้นไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน สมควรปรับปรุงฐานะของสภาตำบล และการบริหารงานของสภาตำบลเสียใหม่ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากขึ้น รวมทั้งการยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่นได้ โดยในส่วนนี้ของกล่าวถึงเฉพาะรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อให้สอดคล้องกับวิชาการปกครองท้องถิ่น

^{๒๕} ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒๗.

กระทรวงมหาดไทยเคยจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลมาก่อนตาม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๔๙๕ (รวม ๕๕ แห่ง) และจัดตั้งสภาตำบลเป็นสถาบันฝึกอบรม ประชาธิปไตยตามโครงการ พพป. ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

ต่อมาได้มีประกาศคณะปฏิวัติที่ ๓๒๖/๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ธ.ค. พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้ยกเลิก อบต. และให้จัดตั้งสภาตำบลเป็นสถานที่ฝึกอบรมประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับพื้นฐาน ทำให้สภา ตำบลเป็นสถาบันพื้นฐานที่ส่งเสริมการปกครองตนเอง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของ ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดกระแสสนับสนุนการปกครองท้องถิ่น และนำมาซึ่งการเรียกร้อง ให้รัฐบาลพิจารณากระจายอำนาจการปกครองตนเองไปสู่ท้องถิ่นระดับตำบล จึงได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๑ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ และต่อมาได้ประกาศจัดตั้ง อบต. จำนวน ๖๑๗ แห่ง และให้มีการเลือกสมาชิกสภา อบต. ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๓๘ ส่วนสภาตำบลทั่วประเทศได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ทั้งหมดและเมื่อวันที่ ๑๙ ม.ค. พ.ศ. ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้ง อบต. เพิ่มขึ้นอีก ๒,๑๔๓ แห่ง หรือการเพิ่ม อบต. แบบก้าวกระโดดในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เป็น ๖ พันกว่าแห่ง และ ระบุให้เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน อบต. ได้เพิ่มขึ้นตาม การพัฒนาท้องถิ่น คือ มีจำนวนทั้งสิ้น ๖,๖๔๔ แห่ง

ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีบทบัญญัติที่ กำหนดให้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- ๑) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกัน ภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น
- ๒) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขต ติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น
- ๓) องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึง ๒,๐๐๐ คน เป็นเหตุให้ ไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหาร ส่วน ตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขต อำเภอเดียวกัน หรือให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขต อำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

ใน พ.ร.บ. สถาตำบล และ อบต. พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดเพิ่มเติมให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันเป็นเวลา ๓ ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ก็อาจจัดตั้งเป็น อบต. ได้^{๒๖}

ทั้งหมดนี้เพื่อให้มีความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และเป็นไปตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓.๔ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้^{๒๗}

๑) หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และศาสนาและวัฒนธรรม

๑.๑) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การสนับสนุนและเข้าไปรับทราบการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การส่งเสริมและติดต่อประสานงานให้หน่วยงานภายนอก เพื่อนำความรู้ด้านวิชาชีพ มาถ่ายทอดและฝึกอบรมให้ประชาชนในตำบล การนำความต้องการของชุมชนให้เป็นแผนชุมชน ไปเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามความเหมาะสม การสร้างจิตสำนึกของประชาชนต่อส่วนรวม ให้เป็นพลังขับเคลื่อนและขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในวงกว้างและระยะยาว การพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชน และการจัดหาซึ่งเมล็ดพันธุ์ทาง การเกษตรให้แก่ประชาชน

๑.๒) ด้านสังคม ได้แก่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อบุคคล สื่อการศึกษา สื่อท้องถิ่น การชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบแผนพัฒนาตำบล การจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การชักชวนให้ประชาชนช่วยกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติของตำบล การเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การชักชวนให้ประชาชนช่วยกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตำบล การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่อง โรคเอดส์

^{๒๖} กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, การจัดทำแผนพัฒนาตำบล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครรักษาดินแดน, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^{๒๗} อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือนโยบายปฏิรูปการศึกษา : อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๔-๔๖.

ให้กับประชาชน การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องยาเสพติดให้กับประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล

๑.๓) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ การสนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานประเพณีท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกิจกรรม เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา แข่งขันกีฬา สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันในตำบล เช่น วัด โรงเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียม ด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ เสริมสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง

๒) หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำในเขต อบต. ดังนี้

๒.๑) จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๒.๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๒.๓) ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ

๒.๔) ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

๒.๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๒.๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๒.๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

๒.๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

๓) หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้ หรืออาจจัดทำในเขต อบต. คือ

๓.๑) ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร

๓.๒) ให้มี และบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

- ๓.๓) ให้มี และบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๓.๔) ให้มี และบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๓.๕) ให้มี และส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์
- ๓.๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๓.๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๓.๘) การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๓.๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๓.๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- ๓.๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๓.๑๒) การท่องเที่ยว
- ๓.๑๓) การผังเมือง

๒.๓.๕ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งโครงสร้างองค์กรออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภา อบต. มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยตรง และมีวาระในการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี สามารถพิจารณาได้ดังนี้

ก. จำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๑) ให้มีสมาชิก อบต. หมู่บ้านละ ๒ คน

(๒) ในกรณีเขต อบต.ใดมีเพียง ๑หมู่บ้าน ให้สมาชิกสภา อบต.นั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. จำนวน ๖ คน

(๓) ในกรณีที่เขต อบต.ใดมีเพียง ๒หมู่บ้าน ให้สภา อบต. นั้นประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. จำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน

ข. ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต.

ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่ได้แก้ไขตาม พ.ร.บ. สภาตำบล และ อบต. (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่น่าสนใจ และเป็นปัจจุบัน คือ

(๑) ไม่เคยถูกผู้ว่าสั่งให้ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล เว้นแต่จะพ้น ๕ ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๒) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งซึ่งถือเป็นจุดที่ต้องการเพิ่มศักยภาพให้กับ อบต. ได้มีบุคลากรที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ค. องค์ประกอบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๑) ประธานสภา อบต. ๑ คน และรองประธานสภา อบต. ๒ คน โดยตำแหน่งประธานสภา อบต. และรองประธานสภา อบต. จะมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

(๒) สภา อบต. เลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภา อบต.

ง. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๑) สภา อบต. มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนา อบต. เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ อบต.

(๒) พิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ อบต. ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อบต. ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนา อบต. กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

๒) คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (แต่เดิมเรียก “คณะกรรมการบริหาร อบต.”) เป็นองค์การฝ่ายบริหารทำหน้าที่บริหารกิจการของ อบต. ให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนา อบต. โดยรับผิดชอบต่อสภา อบต. จัดทำแผนพัฒนา อบต. และงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง ๔ ปี

ก. คณะผู้บริหารประกอบด้วย

(๑) นายกององค์การบริหารส่วนตำบล (เดิมประธานกรรมการบริหาร อบต.) ๑ คน

(๒) รองนายก อบต. จำนวน ๒ คน ซึ่งสภา อบต. เลือกจากสมาชิกสภา อบต. แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

ข. อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหาร อบต.

(๑) บริหารกิจการของ อบต. ให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบ การบริหารกิจการของ อบต. ต่อสภา อบต.

(๒) จัดทำแผนพัฒนา อบต. และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา อบต. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๓) รายงานการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาฯ ทราบอย่างน้อยปีละ

๒ ครั้ง

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

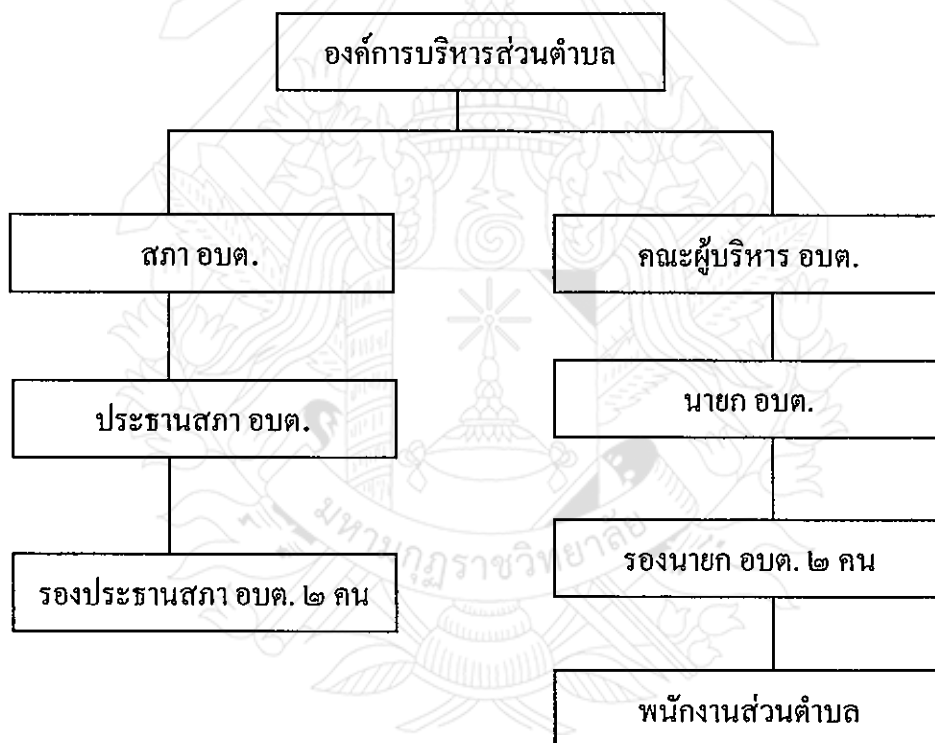
ค. คณะผู้บริหารพ้นจากตำแหน่ง เช่น

- (๑) สภา อบต. สิ้นอายุเมื่อมีการยุบสภา อบต.
- (๒) ครบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือลาออก
- (๓) ผวจ. สั่งให้กรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๕๒
- (๔) ดำรงตำแหน่งเลขานุการสภา อบต.
- (๕) สภา อบต. มีมติให้พ้นจากตำแหน่งไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิก

เท่าที่มีอยู่

(๖) สภา อบต. ไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือเพิ่มเติม ด้วยเสียไม่น้อยกว่า ๒/๓ ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่^{๒๔}

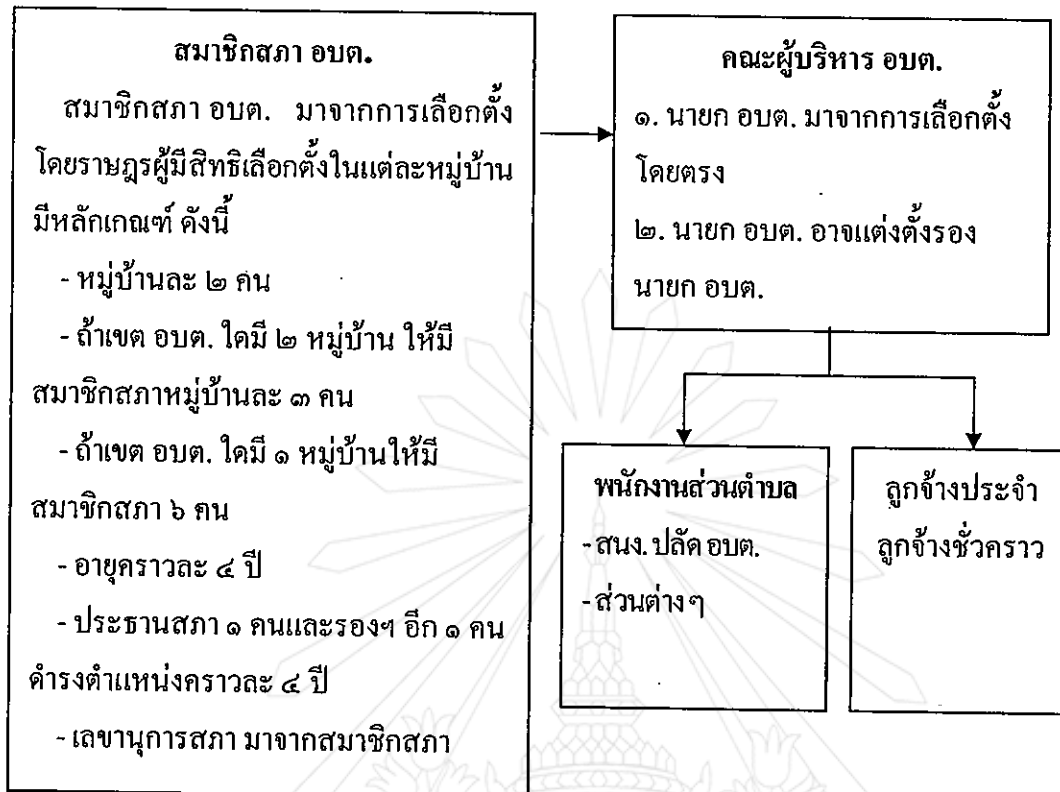
การแสดงโครงสร้างต่าง ๆ ทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล



แผนภูมิภาพที่ ๒.๑ แสดงโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปี พ.ศ. ๒๕๔๗

(ที่มา : กองราชการ ส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

^{๒๔} กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, การจัดทำแผนพัฒนาตำบล, อ้างแล้ว, หน้า ๑๐.



แผนภูมิภาพที่ ๒.๒ แสดงโครงสร้างการแบ่งส่วนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๔ สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

๒.๔.๑ ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเสลภูมิ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเสลภูมิระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ ๓๖ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับท้องถิ่นอื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลขวาว, ตำบลนางาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเมืองไพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบึงงาม

๒.๔.๒ เนื้อที่

ขอบเขตเนื้อที่ของตำบลนาเลิง มีเนื้อที่โดยประมาณ ๒๗.๐๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๖,๘๘๖ ไร่

๒.๔.๓ สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลนาเลิง เป็นที่ราบลุ่มและบางส่วนมีแม่น้ำชีไหลผ่าน

- ๑) สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่ม คือ พื้นที่ หมู่ ๑,๒,๘,๙,๑๐
- ๒) สภาพภูมิประเทศที่ติดแม่น้ำชี คือ พื้นที่ หมู่ ๓,๔,๕,๖,๗

๒.๔.๔ จำนวนหมู่บ้าน/ประชากร จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาลี เบ็ญจะมโน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ผลการวิจัยพบว่า “กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุในช่วง ๒๖-๓๕ ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท และประกอบด้วยอาชีพรับจ้างมากที่สุด สำหรับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อบต. ในระดับมาก มีความคาดหวังในผลประโยชน์ในระดับปานกลาง มีทัศนคติต่อ อบต. ในเชิงบวกมากที่สุด มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ในระดับปานกลางและพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและรายได้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นอาชีพของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ ความคาดหวังในผลประโยชน์ของประชาชน ทัศนคติ อบต. ความเชื่อถือในตัวผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อบต. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ อบต. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ”^{๒๕}

อาภรณ์ วัชระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

^{๒๕}มาลี เบ็ญจะมโน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖, ๘๘ หน้า.

คือ มีส่วนร่วมในการประชุมการพิจารณาโครงการ และในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่นรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล และบริการสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้ชุมชนจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ การให้บริการสาธารณประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม งานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น”^{๓๐}

ยิ่งยศ พันธุ์เยี่ยม ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า “ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการบริหารงานของ อบต. ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนงานอยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับ ปัญหาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. อยู่ในระดับน้อย และการกำหนดแนวทาง ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. นั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำกับ อบต. ผ่านทางเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในขั้นตอน การบริหารงานของ อบต. เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทางด้าน อบต. ก็จะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. เพิ่มขึ้น”^{๓๑}

วิทยา เจริญศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

^{๓๐} อารมณ์ วัชระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล สีขาวกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖, ๖๘ หน้า.

^{๓๑} ยิ่งยศ พันธุ์เยี่ยม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย บูรพา), ๒๕๔๗, ๕๘ หน้า.

๑) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีอาชีพเกษตรกรกรรม ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุดทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดปัญหาและวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

๒) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนที่มีอายุและอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนส่วนมากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละกิจกรรมขึ้นอยู่กับโอกาสให้ประชาชนรับรู้ในการเข้ามามีส่วนร่วม โดยผลการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงส่งเสริมขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนและพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป^{๓๒}

ทวีปคงเทียน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

๑) ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง ร้อยละ ๕๔.๑๐ อายุสูงกว่า ๕๐ ปี ร้อยละ ๒๘.๖๐ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ ๓๔.๕๐ อาชีพ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๓๒.๗๐ รายได้ครอบครัวต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๗.๑๐ ระยะเวลาที่อาศัยในเขต อบต. ๕ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๖๑.๕๐ และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ ๓๐.๕๐

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ลำดับที่ ๑ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา ตามลำดับ

๓) ภูมิหลังของประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สำหรับประชาชนที่มีอายุต่างกัน อาชีพต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน สมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในอำเภอบางบ่อต่างกัน

^{๓๒}วิทยา เจริญศิริ, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๘๖ หน้า.

รายได้ครอบครัวยุติแตกต่างกัน ระยะเวลาที่อาศัยในเขต อบต.ต่างกัน และสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในอำเภอบางบ่อต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การตำบลเป็ริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๓๓}

อารีณา มะหะหมัด ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีพฤติกรรมด้านความสนใจในการบริหารงานของเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนได้ส่วนเสียกับเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชน ตามลำดับ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกือบทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล มีเพียงด้านเดียวคือ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลมากที่สุด คือ การที่ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอยู่เสมอ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลของประชาชน มากที่สุด คือ ไม่มีเวลาเพียงพอ และภารกิจมาก และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมทุกด้านมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕^{๓๔}

อนุวัฒน์ พันธุเวช ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ถึงอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ถึงอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก

^{๓๓}ทวีป คงเทียน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๘, ๑๒๑ หน้า.

^{๓๔}อารีณา มะหะหมัด, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐, ๘๘ หน้า.

๒) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมคิดพัฒนา ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมจัดทำ แผนพัฒนาตำบล ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๕}

วิชาญ ลำจวน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภอจาง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านแหง ในระดับค่อนข้างน้อย จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะ คือองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านแหง ควรเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาบทบาทให้ประชาชนเกิดความตระหนักต่อ การมีส่วนร่วมเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหงมีประสิทธิภาพมากขึ้น”^{๑๖}

อาทร นุ่มนวล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาล ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า

๑) ประชากรที่ศึกษาจำนวน ๒๗๖ คน พบว่าเป็นเพศชาย ๑๓๖ คน และเป็นเพศหญิง ๑๔๐ คน ส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน ๓๐ ปี มีการศึกษาขั้นสูงสุดระดับประถมศึกษา (ป.๔ ป.๖ ป.๗) มีอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่) และมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน

๒) ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารงานของ เทศบาลตำบลมะกอกเหนือ แบ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมใน การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมฟังการ ปรึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการพูดคุยเกี่ยวกับนโยบายของกลุ่มหรือทีมที่รับสมัครเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล ตามลำดับ โดยการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมในการชำระ ค่าภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าบริการต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น โดยลักษณะการมีส่วนร่วม

^{๑๕}อนูวัฒน์ พันธุเวช, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐, ๗๐ หน้า.

^{๑๖}วิชาญ ลำจวน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภอจาง จังหวัดลำปาง”, รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐, ๘๘ หน้า.

ในการรวมกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเรียกร้องความต้องการต่อผู้บริหารเทศบาลในลักษณะการประท้วงหรือเดินขบวน ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

๓) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลมะกอกเหนือ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับมาก ตามลำดับ และลักษณะการมีส่วนร่วมบริหาร พบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับมาก ตามลำดับ^{๓๓}

ธนิดา วังษ์จันทร์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า “กลุ่มตัวอย่าง (๑) เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการสนับสนุนให้ประชาชนหรือตัวแทนชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบและการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล (๒) เห็นว่า แนวทางการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิด โอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนหรือตัวแทนชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดังกล่าวอย่างชัดเจน และ (๓) เห็นว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ประสบผลสำเร็จ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ โดยใช้หอกระจายข่าวอย่างต่อเนื่อง”^{๓๔}

นงพะงา บุญปักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขต กรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ตลอดจนกลุ่มประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเขตของ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งเสนอตัวแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขต กรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน ตามหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และหลักการบริหารจัดการที่ดี โดยการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและภาวะคุกคาม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

^{๓๓} อาทร์ นุ่มนวล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐, ๑๑๑ หน้า.

^{๓๔} ธนิดา วังษ์จันทร์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๕๑, ๑๕๗ หน้า.

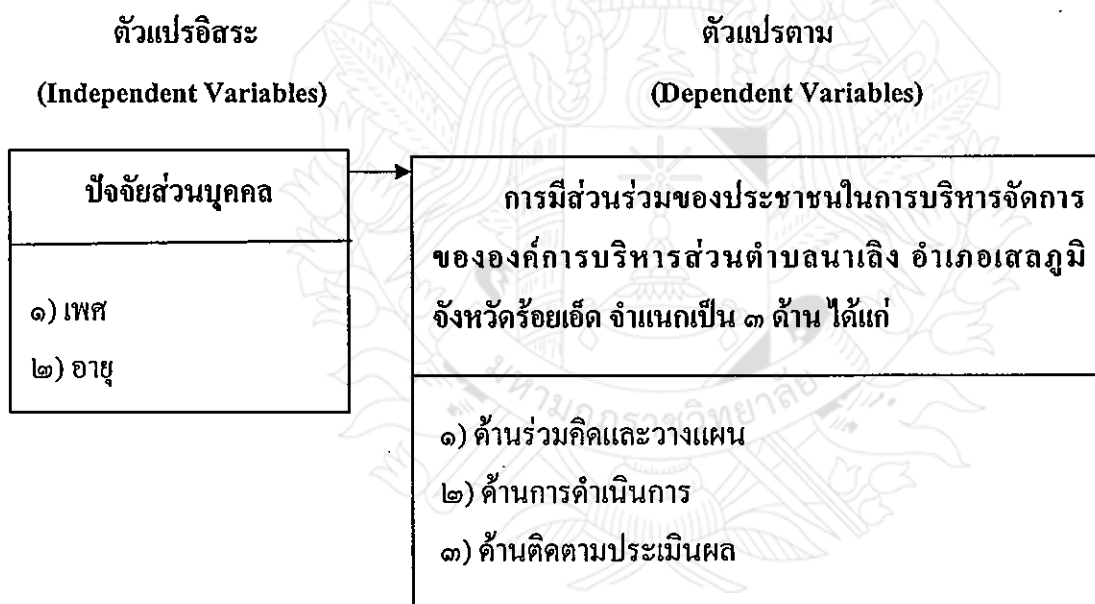
บริหารจัดการเขต (SWOT Analysis) การจัดกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจาก ๒ เขตของกรุงเทพมหานคร คือ เขตบางเขนและ เขตราชเทวี แล้วกำหนดกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตของกรุงเทพมหานคร โดยการสังเคราะห์จาก ผลการวิเคราะห์ แนวคิด นโยบาย ทฤษฎี หลักวิชาการ บริหารจัดการ และผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตในปัจจุบัน นำสู่การได้มาซึ่งตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการครบถ้วนทุกขั้นตอนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ และได้นำผลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ดังสรุปผลการวิจัย PATRIOTS Model ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ “P = Policy Informed & Implementation หมายถึง การนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ นโยบายเป็นจริงได้ อันจะยังประโยชน์สู่ประชาชนอย่างแท้จริง A = Accurate Good Governance หมายถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสหรือมีธรรมาภิบาล เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้กับการบริหารจัดการเขตแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น T = Throughout the Public Relation หมายถึง มุ่งเน้นการให้ข้อมูลโดยใช้หลักการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ ถือเป็นหัวใจหลักขององค์กรในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ ความนิยม และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน R = Recommendable Extension หมายถึง เพิ่มช่องทางรับฟังความคิดเห็น ช่องทางที่หน่วยงานเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนและเปิดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นให้มีหลายช่องทางมากขึ้น I = Information & Knowledge Management หมายถึง การเสริมสร้างองค์ความรู้ ด้วยการพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจตลอดจนทักษะในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้บุคลากรระดับต่างๆ รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในการพัฒนาเขต O = Obtainable Advisories หมายถึง การร่วมรับฟังความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจและยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเข้ามาบทบาทเป็นคณะทำงานเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานด้วย T = Team Decision-making Committee หมายถึง การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการบริหารจัดการเขต คือการที่เขตได้เรียนเชิญประชาชนจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการ (๒) บริหารจัดการ ในลักษณะเขตกับประชาชนเป็นหุ้นส่วนกันในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ S = Sustained Participated Evaluation & Follow-up หมายถึงกลไกการติดตามตรวจสอบโดยภาคประชาชนเพื่อความยั่งยืน เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตของกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบต่อ

ประโยชน์ส่วนรวม รักถิ่นฐานที่ตนอยู่ เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและเป้าหมายสูงสุดก็คือประโยชน์สุขของประชาชนในเขตทุกคน”^{๓๕}

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างในการพัฒนาท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านร่วมคิดและวางแผน, ด้านการดำเนินการ และด้านติดตามประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลจากการศึกษาไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและประชาชน

๒.๖ สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ทศนิยม ไทยาภิรมย์^{๓๖} ที่กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดไว้ดังนี้



แผนภูมิภาพที่ ๒.๓ แสดงสรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๓๕}นางพะงา บุญปักษ์, “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน”, วิทยานิพนธ์การจัดการชุมชนสัมพันธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๕, ๒๖๗ หน้า.

^{๓๖}ทศนิยม ไทยาภิรมย์, การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : มรรควิธีสู่ชุมชนเข้มแข็ง, อ่างแก้ว, หน้า ๒๕.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

๓.๑.๑ ประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๒๔๕ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane)^๑

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน ขนาดของประชากร
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{แทนสูตร } n &= \frac{245}{1 + 245 \times (0.0025)} \\ &= 151.93 \\ \text{ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน} &= 152 \text{ คน} \end{aligned}$$

๓.๒.๒ กำหนดจำนวนตัวอย่างตามจำนวนประชากรหมู่บ้าน มากน้อยแต่ละหมู่บ้าน มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} &\frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \\ &\frac{152 \times 245}{245} \\ &= 152 \end{aligned}$$

^๑ ผศ.ดร.ยุทธ ไกยวรรณ และ ผศ.ดร.กุสุมา ผลาพรหม, พื้นฐานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๒.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	วิธีคำนวณ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑	บ้านแห่	๔๐	$\frac{๑๕๒ \times ๔๐}{๒๔๕}$	๒๕
๒	บ้านแห่	๔๒	$\frac{๑๕๒ \times ๔๒}{๒๔๕}$	๒๖
๓	บ้านฝักกาดหญ้า	๒๖	$\frac{๑๕๒ \times ๒๕}{๒๔๕}$	๑๖
๔	บ้านฝักกาดหญ้า	๑๘	$\frac{๑๕๒ \times ๑๘}{๒๔๕}$	๑๑
๕	บ้านคิ่งสะอาด	๑๕	$\frac{๑๕๒ \times ๑๕}{๒๔๕}$	๙
๖	บ้านนาเลิง	๒๑	$\frac{๑๕๒ \times ๒๑}{๒๔๕}$	๑๓
๗	บ้านไชยวาน	๒๑	$\frac{๑๕๒ \times ๒๑}{๒๔๕}$	๑๓
๘	บ้านแห่	๒๗	$\frac{๑๕๒ \times ๒๗}{๒๔๕}$	๑๗
๙	บ้านแห่	๒๗	$\frac{๑๕๒ \times ๒๗}{๒๔๕}$	๑๗
๑๐	บ้านแห่น้อย	๘	$\frac{๑๕๒ \times ๒๗}{๒๔๕}$	๕
	รวม	๒๔๕	$\frac{๑๕๒ \times ๒๔๕}{๒๔๕}$	๑๕๒

๓.๓.๓ สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)^๒ โดยวิธีการจับฉลาก ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

- ๑) จัดทำบัญชีรายชื่อประชากรหมู่บ้าน จำนวนทั้งหมด ๒๔๕ คน
- ๒) เขียนชื่อประชากรหมู่บ้านลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ ๑ ชื่อ ต่อ ๑ แผ่นแล้วม้วนฉลากนำลงกล่องแล้วเขย่าให้คละกั้น
- ๓) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำแผ่นฉลากมาจากฉบับที่กไว้ว่าใคร
- ๔) ม้วนฉลากแผ่นเดิมใส่ลงในกล่องเดิม แล้วจับฉลากขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะให้โอกาสถูกเลือกทุกคนเท่ากัน
- ๕) กรณีหยิบได้ชื่อเดิม จะนำไปใส่ลงในกล่องเดิมแล้วจับขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ทำอยู่อย่างนี้เรื่อยไปจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ ๑๕๒ คน

^๒บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๓), หน้า ๔๕.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน^๓ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	๕	คะแนน
มาก	หมายถึง	๔	คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	๓	คะแนน
น้อย	หมายถึง	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	๑	คะแนน

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาเอกสาร ตำรา คู่มือ วารสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๒ กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

๓.๔.๓ สร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

๓.๔.๔ แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และสำนวนภาษา จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๐.

เชิงพฤติกรรมกับข้อคำถามประเมินความถูกต้อง โดยใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Index) หรือ IOC^๔ มีเกณฑ์ดังนี้

- +๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC คำนวณได้ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ ๐.๖๗)

ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญสามท่านประกอบด้วย

๑) ดร. ประพิศ ไบราณมูล

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วุฒิการศึกษา กศ.ม. (สังคมศึกษา) ปริญญาโท (วัฒนธรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๒) จำเอกสมเกียรติ กำหอม

ตำแหน่ง ปลัด ระดับ ๗ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง

วุฒิการศึกษา น.บ. (นิติศาสตร์) ศศ.บ (รัฐศาสตร์) ศศ.ม (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

๓) นายจักรพันธ์ พันธุ์ชัย

ตำแหน่ง นิติกร ระดับ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วุฒิการศึกษา ร.บ. (รัฐศาสตรบัณฑิต) น.บ. (นิติศาสตรบัณฑิต) ร.ม. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^๔บุษ ไกยวรรณ, พื้นฐานการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕),

๓.๔.๕ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาคมหมู่บ้านในตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๔.๖ การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

๑) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) โดยวิธีหาค่า t-test^๕ โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ ตั้งแต่ ๑.๗๕ ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าข้อนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ สมควรนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง ๑.๗๖-๕.๓๕

๒) นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๖ ผลการทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ ๐.๘๗

๓.๔.๗ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เป็นครั้งสุดท้าย

๓.๔.๘ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เจริญพรนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

๓.๕.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

๓.๕.๓ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

^๕บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, อ่างแล้ว, หน้า ๕๔.

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖.

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๖.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

๓.๖.๒ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

๓.๖.๓ นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๖.๔ วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์^๖ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑-๕.๐๐ หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑-๔.๕๐ หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๖.๕ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่า t-test และ F-test พร้อมทั้งใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) เพื่อหาความแตกต่างรายคู่

๓.๖.๖ วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓.๖.๗ นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๐.

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๗.๑ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๔ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๗.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖.

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X ²	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	Σ	แทน	ผลรวม

๔) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะ ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการ แจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	\bar{X}_1 \bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	S_1 S_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	n_1 n_2	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

๕) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS _b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS _w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ ๓ ประการ คือ

๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งสิ้น ๑๕๒ คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) และสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสองกลุ่ม (Independent)
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of Square)
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนคน	ร้อยละ
ชาย	๘๗	๕๗.๒๔
หญิง	๖๕	๔๒.๗๖
รวม	๑๕๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๔ และเพศหญิง จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๔	๒๒.๓๗
๓๐-๕๐ ปี	๖๗	๔๔.๐๘
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๑	๓๓.๕๕
รวม	๑๕๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๘ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๕ และมีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๗

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๔๔.๗๔
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๕๕.๒๖
รวม	๑๕๒	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๖ และมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๔



ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
บริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม
และรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านร่วมคิดและวางแผน	๒.๘๕	๑.๐๗	ปานกลาง
ด้านการดำเนินการ	๒.๕๐	๑.๐๓	น้อย
ด้านติดตามประเมินผล	๒.๔๖	๑.๐๗	น้อย
รวม	๒.๖๒	๑.๐๖	ปานกลาง

(n = ๑๕๒)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่วมคิดและวางแผน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านติดตามประเมินผล

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านร่วมคิดและวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	มีส่วนร่วมเสนอปัญหาของท้องถิ่นแก่องค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๓๐	๑.๐๖	ปานกลาง
๒.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลค้นหาปัญหาของท้องถิ่น	๓.๐๘	๐.๕๖	ปานกลาง
๓.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	๓.๔๕	๑.๑๕	ปานกลาง
๔.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	๒.๖๗	๑.๐๔	ปานกลาง
๕.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ	๒.๗๕	๑.๑๐	ปานกลาง
๖.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในโครงการสำรวจความต้องการและการพัฒนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๘๘	๑.๐๓	ปานกลาง
๗.	มีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไปจัดทำแผนพัฒนาประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๗๕	๑.๑๒	ปานกลาง
๘.	มีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไปจัดทำแผนพัฒนา ๕ ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๘๗	๑.๑๘	ปานกลาง
๙.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขทบทวนแผนงานและโครงการ	๒.๔๘	๐.๕๗	น้อย
๑๐.	ได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๗๘	๑.๑๖	ปานกลาง
๑๑.	มีส่วนร่วมในการรับผิชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๓๗	๐.๕๗	น้อย
รวม		๒.๘๕	๑.๐๗	ปานกลาง

n = (๑๕๒)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา รองลงมาคือ มีส่วนร่วมเสนอปัญหาของท้องถิ่นแก่องค์การบริหารส่วนตำบล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน	๒.๒๗	๐.๕๒	น้อย
๒.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการออกแรง	๒.๔๒	๐.๕๕	น้อย
๓.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการบริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ	๒.๒๑	๐.๕๘	น้อย
๔.	มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการให้คำปรึกษาแนะนำ	๒.๕๕	๐.๗๗	ปานกลาง
๕.	มีความสนใจติดตามการบริหารงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๓๐	๐.๕๐	น้อย
๖.	เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีขึ้นในชุมชน	๒.๗๗	๑.๓๒	ปานกลาง
๗.	เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๘๕	๑.๓๑	ปานกลาง
๘.	ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมดำเนินงาน	๒.๘๒	๑.๓๓	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๖ (ต่อ)

ข้อ	ด้านการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๕.	ท่านร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	๒.๐๘	๐.๘๒	น้อย
๑๐.	ร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๒.๖๖	๐.๘๕	ปานกลาง
รวม		๒.๕๐	๑.๐๓	น้อย

(n = ๑๕๒)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมดำเนินงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑.	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการทำงาน	๒.๗๕	๑.๓๖	ปานกลาง
๒.	มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน	๒.๑๕	๐.๘๓	น้อย
๓.	มีส่วนร่วมในการเสนอให้บุคคลภายนอกร่วมตรวจสอบการทำงานกลุ่ม	๒.๒๕	๐.๗๘	น้อย
๔.	มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต.	๒.๗๘	๑.๒๕	ปานกลาง
๕.	มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงการที่ อบต. ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป	๒.๓๗	๑.๐๕	น้อย
รวม		๒.๔๖	๑.๐๗	น้อย

(n = ๑๕๒)

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต. รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการทำงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน

ตอนที่ ๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๘๗	๒.๘๐	๑.๐๓	ปานกลาง
หญิง	๖๕	๒.๔๕	๑.๐๕	น้อย
รวม	๑๕๒	๒.๖๒	๑.๐๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนเพศชาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนเพศหญิง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๘๗	๒.๘๐	๑.๐๓	๒.๑๕	๐.๐๓*
หญิง	๖๕	๒.๔๕	๑.๐๕		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๘๗	๓.๔๒	๐.๕๖	ปานกลาง
หญิง	๖๕	๒.๓๖	๑.๑๕	น้อย
รวม	๑๕๒	๒.๘๒	๑.๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนเพศชาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนเพศหญิง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๘๗	๓.๔๒	๐.๕๖	๒.๒๕	๐.๐๒*
หญิง	๖๕	๒.๓๖	๑.๑๕		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามเพศ.

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๘๗	๒.๖๔	๐.๕๗	ปานกลาง
หญิง	๖๕	๒.๓๗	๐.๐๕	น้อย
รวม	๑๕๒	๒.๒๕	๐.๖๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนเพศชาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนเพศหญิง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการจำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๘๗	๒.๖๔	๐.๕๗	๒.๒๑	๐.๐๓*
หญิง	๖๕	๒.๓๗	๐.๐๕		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๘๓	๒.๔๕	๑.๐๓	น้อย
หญิง	๖๕	๒.๔๓	๑.๑๒	น้อย
รวม	๑๔๘	๒.๔๖	๒.๑๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนเพศชาย มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนเพศหญิง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๘๓	๒.๔๕	๑.๐๓	๑.๘๘	๐.๐๖
หญิง	๖๕	๒.๔๓	๑.๑๒		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๔	๒.๔๐	๑.๐๕	น้อย
๓๐-๕๐ ปี	๖๗	๒.๓๘	๑.๑๐	น้อย
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๑	๓.๐๕	๐.๕๘	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๖๒	๑.๐๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๕	๒	๔.๖๐	๓.๕๐	๐.๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๗๕.๐๘	๑๔๙	๑.๑๘		
รวม	๑๘๐.๒๓	๑๕๑			

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๒.๔๐	๒.๓๘	๓.๐๕
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒.๔๐		๐.๕๕	๐.๑๘
๓๐-๕๐ ปี	๒.๓๘			๐.๐๐*
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๐๕			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม มากกว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๔	๒.๖๕	๑.๐๑	ปานกลาง
๓๐-๕๐ ปี	๖๗	๒.๔๗	๑.๑๒	น้อย
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๑	๓.๕๐	๐.๕๖	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๘๕	๑.๐๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๖	๒	๔.๕๓	๓.๔๖	๐.๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๕๔.๕๕	๑๔๕	๑.๐๖		
รวม	๒๐๓.๖๑	๑๔๗			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๒.๖๕	๒.๔๗	๓.๕๐
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒.๖๕		๑.๐๐	๐.๑๘
๓๐-๕๐ ปี	๒.๔๗			๐.๐๐*
๕๐ ปีขึ้นไป	๓.๕๐			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๐ ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๔	๒.๔๓	๑.๐๓	น้อย
๓๐-๕๐ ปี	๖๗	๒.๔๐	๑.๐๕	น้อย
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๑	๒.๖๗	๐.๕๘	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๕๐	๑.๐๓	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๘.๑๘	๒	๔.๐๙	๓.๕๕	๐.๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๗๐.๒๘	๑๔๙	๑.๑๔		
รวม	๑๗๘.๔๖	๑๕๑			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๕๐ ปี	เกิน ๕๐ ปี
		๒.๔๓	๒.๔๐	๒.๖๗
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒.๔๓		๐.๕๕	๐.๑๕
๓๐-๕๐ ปี	๒.๔๐			๐.๐๐*
๕๑ ปีขึ้นไป	๒.๖๗			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๔	๒.๔๓	๑.๐๕	น้อย
๓๐-๕๐ ปี	๖๗	๒.๓๘	๑.๑๔	น้อย
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๑	๒.๕๘	๑.๐๒	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๔๖	๑.๐๗	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๔๓	๒	๕.๒๑	๓.๘๕	๐.๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๕๕.๐๔	๑๔๕	๑.๓๔		
รวม	๒๐๕.๔๗	๑๔๗			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๒.๔๓	๒.๓๘	๒.๕๘
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒.๔๓		๐.๕๖	๐.๒๓
๓๐-๕๐ ปี	๒.๓๘			๐.๐๐*
๕๑ ปีขึ้นไป	๒.๕๘			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๕๔	๑.๑๐	ปานกลาง
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๗๐	๑.๐๒	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๖๒	๑.๐๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๕๔	๑.๑๐	๑.๘๗	๐.๐๖
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๗๐	๑.๐๒		

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง-อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๘๗	๑.๑๐	ปานกลาง
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๙๒	๑.๐๕	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๘๙	๑.๐๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๘๗	๑.๑๐	๑.๔๕	๐.๑๔
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๙๒	๑.๐๕		

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๓๔	๑.๐๘	น้อย
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๖๖	๐.๕๘	ปานกลาง
รวม	๑๕๒	๒.๕	๑.๐๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๓๔	๑.๐๘	๒.๖๔	๐.๐๑*
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๖๖	๐.๕๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๔๕	๑.๑๒	น้อย
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๔๘	๑.๐๒	น้อย
รวม	๑๕๒	๒.๔๖	๑.๐๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๖๘	๒.๔๕	๑.๑๒	๑.๓๖	๐.๑๘
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๘๔	๒.๔๘	๑.๐๒		

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ ๔.๓๖ ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ควรให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองมากขึ้น	๑๘
๒.	ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ	๘
๓.	ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแล โครงการต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๕
๔.	ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเกษตรในพื้นที่	๕
๕.	ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น	๓

จากตารางที่ ๔.๓๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านร่วมคิดและวางแผน พบว่า ประชาชนเห็นสมควรว่า ควรให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองมากขึ้น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแล โครงการต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเกษตรในพื้นที่ และควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น

ตารางที่ ๔.๓๗ ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการ
 ดำเนินการ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	๕
๒.	ควรให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น	๓
๓.	ควรให้ประชาชนมีส่วนช่วยเหลือหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น	๒

จากตารางที่ ๔.๓๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินการ พบว่า ประชาชน เห็นสมควรว่า ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ควรให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น และควรให้ประชาชนมีส่วนช่วยเหลือหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น

ตารางที่ ๔.๓๘ ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการ โครงการต่าง ๆ และเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการทำงาน ของ อบต.	๑๕

จากตารางที่ ๔.๓๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชน เห็นสมควรว่า ควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการ โครงการต่าง ๆ และเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการทำงาน ของ อบต.

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ควรให้ประชาชน ได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองมากขึ้น ควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการ โครงการต่าง ๆ และเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการทำงาน ของ อบต. และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้านให้เป็นผู้แทนประชาคมหมู่บ้านในตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๒๔๕ คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๕๒ คน และเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน ๒๖ ข้อ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน ๒) ด้านการดำเนินการ และ๓) ด้านติดตามประเมินผล ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ โดยใช้หลักของ Rating Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที t-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA หรือ F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๔ และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๖ มีอายุระหว่าง ๓๐-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๘ รองลงมามีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๕ และมีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๗ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๖ และมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๔

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่วมคิดและวางแผน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านติดตามประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) ด้านการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓) ด้านติดตามประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการ

พัฒนาตามแผนพัฒนา อบต. และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ

๑) ควรให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตนเองมากขึ้น

๒) ควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการ โครงการต่าง ๆ

และเป็นคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการทำงานของ อบต.

๓) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน ๒) ด้านการดำเนินการ และ ๓) ด้านติดตามประเมินผล มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ที่จะเข้าร่วมบริหารงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม ในการจัดทำคู่มือ ระเบียบ กฎหมาย แผนพัฒนา ข้อบัญญัติ งบประมาณ ระเบียบพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง และเอกสารราชการต่าง ๆ ฯลฯ เป็นฉบับภาษาแบบทางราชการ ภาษาวิชาการ ทำให้ประชาชนเข้าใจได้ยาก และอาจทำให้ประชาชนเกิดการเบื่อหน่าย ละเลย รวมถึงไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา สุขประเสริฐ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ์ วัชระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านร่วมคิดและวางแผน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกกลุ่มในหมู่บ้านมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใด ๆ เพื่อตัวเขา และเพื่อหมู่บ้านของเขา โดยตัวของเขาเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี ที่กล่าวว่า การร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปของคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านติดตามประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ในการเข้าร่วมคิดตามและประเมินผล

การทำงานของ อบต. รวมถึง อบต. ยังไม่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานให้ประชาชนทราบอย่างแท้จริง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา เจริญศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ จึงทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผน เป็นหน้าที่ของตัวแทนที่ตน ได้คัดเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ พันธุเวช ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสระแก้ว ด้านการร่วมคิดพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ ไทยภิรมย์ ที่ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) ร่วมคิด : สถาปปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
- ๒) ร่วมวางแผน : วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
- ๓) ร่วมดำเนินการ : ดำเนินงานตาม โครงการและแผนกำหนด โครงการและแผนงาน
- ๔) ร่วมติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะๆ และแก้ไข

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนเห็นว่า โครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำ หรือสร้างขึ้นนั้น ผู้รับผิดชอบดูแลโครงการต่าง ๆ นั้น จะต้องเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ให้ความสำคัญกับประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบและรับรู้เกี่ยวกับการรับผิดชอบ โครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ เลิศศักดิ์ ปิ่นทอง ที่กล่าวถึง ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใด ๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

๒) ด้านการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการในการบริหารจัดการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร และเห็นว่าการดำเนินการเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น ผลการวิจัยประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภรณ์ วัชรระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งยศ พันธุ์เยี่ยม ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของ อบต. ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในทุกโครงการ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรลี สิโรตส ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมโดยวิธีเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วม และในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เออร์วิน (Erwin) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า คือ “กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ให้ความสำคัญสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓) ด้านติดตามประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้

อภิปรายได้ว่า ประชาชนเห็นว่าการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียงนั้น ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวน ๓ คน ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวน ๒ คน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวน ๒ คน หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวน ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวน ๒ คน จึงทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเห็นว่าคนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอะไร จึงมีส่วนร่วมในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff) ที่ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า “การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชน ๔ ประการ ได้แก่

- ๑) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
- ๒) มีส่วนในการดำเนิน โครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ
- ๓) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจาก โครงการพัฒนา
- ๔) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต. ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff) ที่ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า “การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชน ๔ ประการ ได้แก่

- ๑) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
- ๒) มีส่วนในการดำเนิน โครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ
- ๓) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจาก โครงการพัฒนา
- ๔) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียง ได้กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีส่วนร่วมในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ พันธุเวช ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ

บริหารส่วนตำบลวังใหม่ กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ด้านการร่วมตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๒ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนเพศชาย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนเพศหญิง รวมทั้งประชาชนเพศหญิงยังขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ และหลักประชาธิปไตยที่ถูกต้องน้อยกว่า ประชาชนเพศชายก็เป็นได้ จึงทำให้ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา เจริญศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวยังไม่ค่อยให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมเท่าที่ควร และอาจเห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ใช่เรื่องของตน ส่วนผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมยังคงให้ความสนใจในเรื่องท้องถิ่นจึงได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีป คงเทียน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเปรี้ง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การตำบลเปรี้ง ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาต่ำ หรือว่าสูง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเอง และขององค์การบริหารส่วน ตำบล จึงทำให้การเข้ามีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีป คงเทียน

ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การตำบลเป็ริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดอบรมให้ประชาชน ได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของประชาชนที่มีต่อ อบต. และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงาน อบต. ได้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพในการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งหากประชาชน/ประชาคมใน อบต. ได้เข้ามามีส่วนร่วม จะส่งผลให้ อบต. บริหารงานอย่างโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริต ตลอดจนใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านร่วมคิดและวางแผน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้การสนับสนุน โครงการต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำกันเองในรูปแบบ ของคณะกรรมการบริหารงบประมาณบางส่วน เป็นการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผลและร่วมติดตามผลการดำเนินงานเองด้วย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านติดตามประเมินผล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยการจัดตั้งองค์กรกลางขึ้นมา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จากพื้นที่อื่น ข้าราชการภายในพื้นที่ และภายนอกพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรดำเนินการควบคู่กันไปด้วยก็คือการสร้าง ความเข้าใจให้เกิดขึ้นว่าการดำเนินการขององค์กรกลางดังกล่าว เป็นไปเพื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงาน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มิใช่เพื่อการจับผิด

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรเน้นให้ประชาชนเห็นถึงการกระจายอำนาจของรัฐที่จะสนับสนุนให้คนในชุมชนทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรเน้นการสร้างกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหของชุมชน โดยมุ่งหลักการและเป้าหมายการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยปรับปรุงแนวทางในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง และปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ง่ายที่สุด มีการรับรองการทำประชาคมตำบลทางกฎหมายอย่างชัดเจน และจะต้องกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น การร่วมรับผิดชอบดูแลโครงการต่าง ๆ การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ต้องมีความต่อเนื่องเป็นประจำ มีมาตรการที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศวัน เวลา การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนทราบล่วงหน้าและประชาชนสามารถเข้ารับฟังได้ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ผลการประชุมให้ประชาชนทราบ

๒) ด้านการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยการสร้างความตื่นตัวในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการให้ความรู้และการศึกษาและสร้างความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทหน้าที่และความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และรวมถึงความเข้าใจในการร่วมดำเนินการหรือวิธีการในการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมของ

องค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อความโปร่งใส

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓) ด้านติดตามประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต. ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับน้อย คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงาน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยชี้แจงเหตุผล จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน มีการติดป้ายประกาศซึ่งทำการองค์การบริหารส่วนตำบล และหมู่บ้านต่าง ๆ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) ในการวิจัยครั้งนี้ยังมีแง่มุมอื่น ๆ อีกที่งานวิจัยเล่มนี้ยังไม่ได้ทำเพื่อให้ครอบคลุม ดังนั้นจึงเสนอให้ทำวิจัยในเรื่องดังต่อไปนี้ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้านติดตามประเมินผล โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลแบบเจาะลึก”

๒) ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เชิงคุณภาพ โดยเปรียบเทียบระหว่างวิธีการ แนวทางที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดไว้ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาว่าแนวทางที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดไว้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขอย่างไร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือทั่วไป

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.

ทวีวงศ์ ศรีบุรี, คร. EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : มาตรฐานพิบัติชิ่งจำกัด, ๒๕๔๑.

ทวีศักดิ์ นโพธร. วิถุตสังคมไทย ๒๕๔๐ กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครรักษาดินแดน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๑.

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : มรรควิธีผู้ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

ธงชัย สันติวงศ์. ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด, ๒๕๔๐.

ธนชัย ยมจินดา. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๐.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๓, หน้า ๔๕.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

ปราณี กองทิพย์ และมังกร ปุ่มกิ่ง. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ก.วิรรธน, ๒๕๔๒.

ยุทธ ไถยวรรณ และศศ.ดร.กุสุมา ผลาพรม, พื้นฐานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๓).

พัชรี ติโรรส. การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

พิทยา บวรวัฒนา. รัฐประศาสนศาสตร์ : รวมผลงานของนักวิชาการไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

ราชการส่วนตำบล, กอง. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. การจัดทำแผนพัฒนาตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครรักษาดินแดน, ๒๕๔๒.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๑.

ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๐.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๓.

สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๒๒-๒๘.

อุดม เขวกิ่งยศ. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา : อบค. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

๒) วิทยานิพนธ์

ถิรพันธ์ สุกระศร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้าน ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

ทวีป คงเทียน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารองค์การส่วนตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

ธนิศา วังขันท์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๑.

นางพะงา บุญปักษ์. “ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเขตกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน”. วิทยานิพนธ์การจัดการดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

มาลี เบ็ญจะมโน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.

- ยิ่งยศ พันธุ์เอี่ยม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.
- วิชาญ ลำจวน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา :
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง”. รายงานการศึกษาอิสระปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- วิทยา เจริญศิริ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๖.
- วิทยา บุญยะเวชชีวิน. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลตำบล ตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ”. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓.
- สิทธิชัย อุตระภูต. “คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรม
ขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.
- อนุวงศ์ ชานุตร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมืองรวม ศึกษาเฉพาะกรณีผังเมืองรวม
เมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓.
- อนุวัฒน์ พันธุ์เวช. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่
กิ่งอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร”. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- อาทร นุ่มนวล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลมะกอกเหนือ
อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง”. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.
- อาภรณ์ วัชระ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.
- อารีณา มะหะหมัด. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี”. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

๔) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง. “สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง”. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง, ๒๕๕๒, (อัดสำเนา).

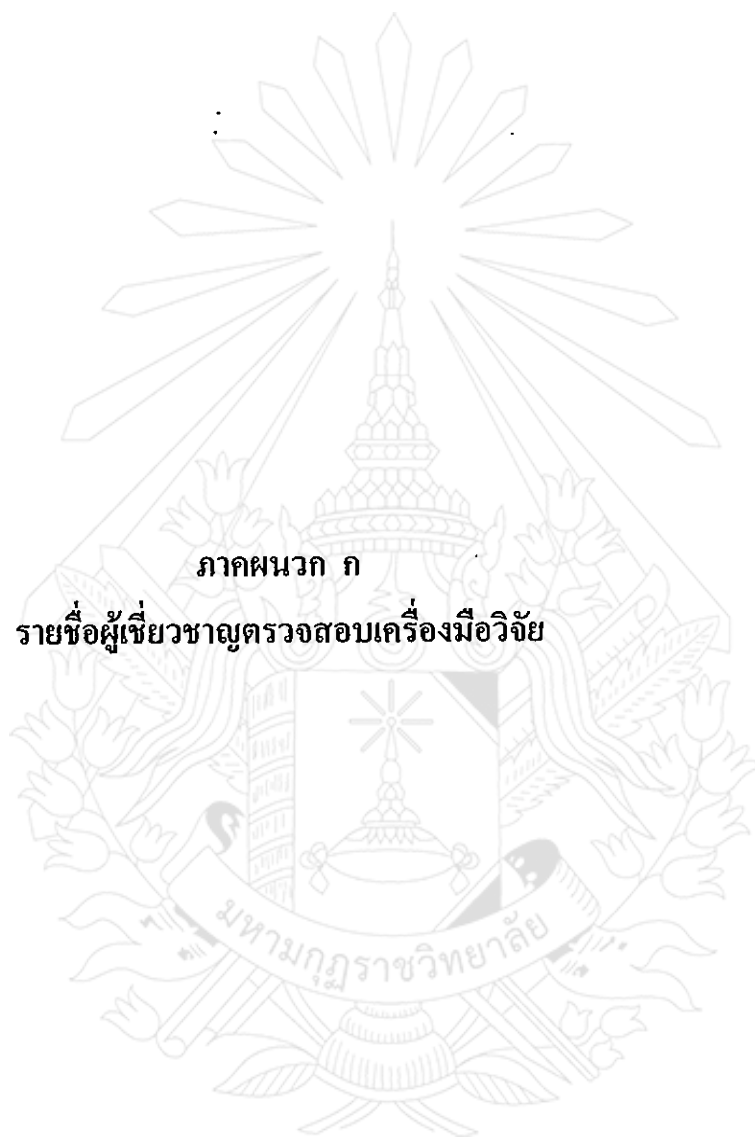
อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. “คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน”. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒, (อัดสำเนา).





ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

๑) ดร. ประพิศ โบราณมูล

ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วุฒิการศึกษา กศ.ม. (สังคมศึกษา) ปร.ค. (วัฒนธรรมศาสตร์)
 : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๒) จำเอนกสมเกียรติ กำหมอม

ตำแหน่งปัจจุบัน ปลัด ระดับ ๗ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง

วุฒิการศึกษา น.บ. (นิติศาสตร์) ศศ.บ (รัฐศาสตร์) ศศ.ม (รัฐศาสตร์)
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

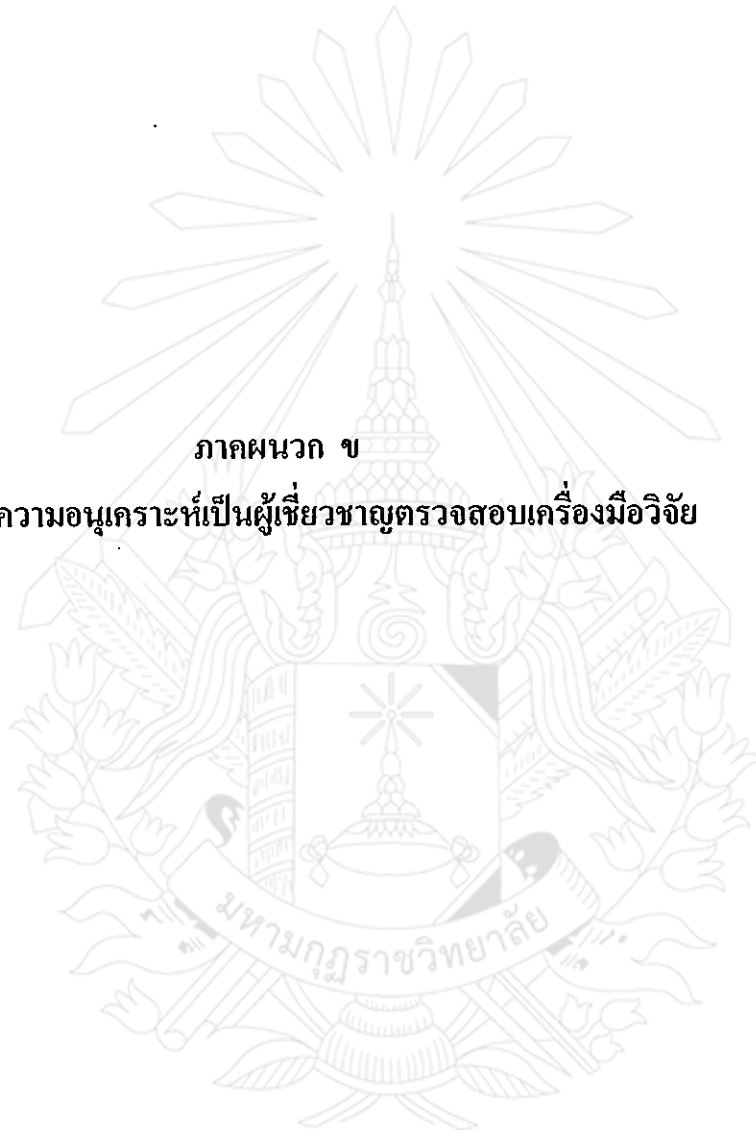
๓) นายจักรภัณท์ พันธุ์ชัย

ตำแหน่งปัจจุบัน นิติกร ระดับ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ
 จังหวัดร้อยเอ็ด

วุฒิการศึกษา ร.บ. (รัฐศาสตรบัณฑิต) น.บ. (นิติศาสตรบัณฑิต)
 ร.ม. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย



ศธ ๖๐๑๕/ว ๑ ๐พ



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. ประพิศ โบราณมูล

ด้วย พระมหาอาทิตย์ อคฺคปณฺโณ (แสงเฉวก) นักศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชาปรียัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

๑๖ มิถุนายน
๑๖ มิถุนายน



ร ๖๐๑๕/ว ๑๐๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเสด็จเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร จำเอนกสมเกียรติ กำหม่อม

ด้วย พระมหาอาทิตย์ อคฺคปณฺโณ (แสงเงว) นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชาปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

http:// www.rec.mbu.ac.th

นางสาว
จิราพร ใจดี
จำเอนก
(สมเกียรติ กำหม่อม)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง
๕ มิย ๕๔



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จริญพร นายจักรภณท์ พันธุ์ชัย

ด้วย พระมหาอาทิตย์ อคฺคปญฺโญ (แสงเงา) นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลียง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพราเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

นย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

ttp:// www.rec.mbu.ac.th

— ยินดีเป็น ผู้ตรวจหา เครื่องมือ
เพื่อการศึกษา อัมรินทร์

(นายจักรภณท์ พันธุ์ชัย)

นิติกร



ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล



ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ
บริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒. ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่
ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่าง
สูง ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระมหาอาทิตย์ อุดคปญโญ (แสงฉวง)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

๑) เพศ

[] ชาย

[] หญิง

๒) อายุ

[] ต่ำกว่า ๓๐ ปี

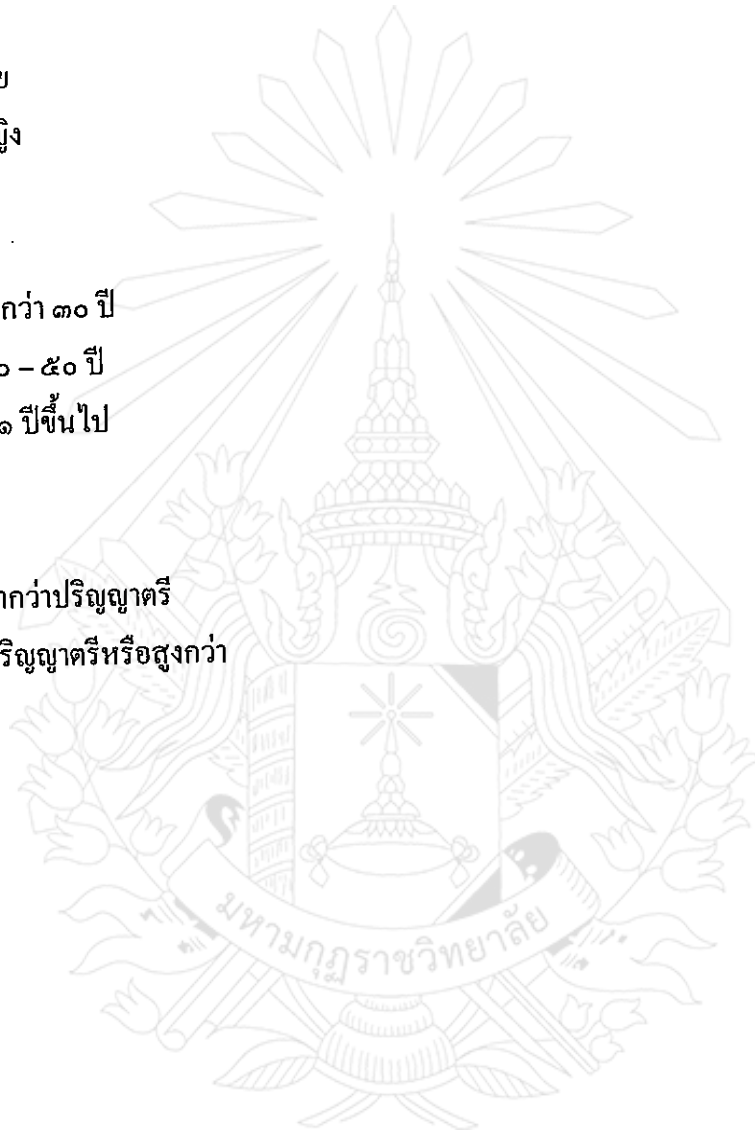
[] ๓๐ - ๕๐ ปี

[] ๕๑ ปีขึ้นไป

๓) ระดับการศึกษา

[] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[] ปริญญาตรีหรือสูงกว่า



ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑) ด้านร่วมคิดและวางแผน						
๑	ท่านมีส่วนร่วมเสนอปัญหาของท้องถิ่นแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๒	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลค้นหาปัญหาของท้องถิ่นเพียงใด					
๓	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพียงใด					
๔	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพียงใด					
๕	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการเพียงใด					
๖	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในโครงการสำรวจความต้องการและการพัฒนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๗	ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไปจัดทำแผนพัฒนาประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๘	ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไปจัดทำแผนพัฒนา ๕ ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๙	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขทบทวนแผนงานและโครงการเพียงใด					

ข้อ	การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๐	ท่านได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๒. ด้านการดำเนินการ						
๑	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพียงใด					
๒	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการออกแรงเพียงใด					
๓	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการบริจาคเงิน วัสดุสิ่งของเพียงใด					
๔	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการให้คำปรึกษาแนะนำเพียงใด					
๕	ท่านมีความสนใจติดตามการบริหารงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๖	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีขึ้นในชุมชนเพียงใด					
๗	ท่านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๘	ท่านให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมดำเนินงานเพียงใด					

ข้อ	การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๘	ท่านร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๑๐	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
๓) ด้านติดตามประเมินผล						
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ การทำงานเพียงใด					
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ การทำงานเพียงใด					
๓	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้บุคคลภายนอกร่วมตรวจสอบการทำงานกลุ่มเพียงใด					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต.เพียงใด					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงการที่อบต. ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปเพียงใด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. ด้านร่วมคิดและวางแผน

.....

.....

.....

.....

๒. ด้านการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

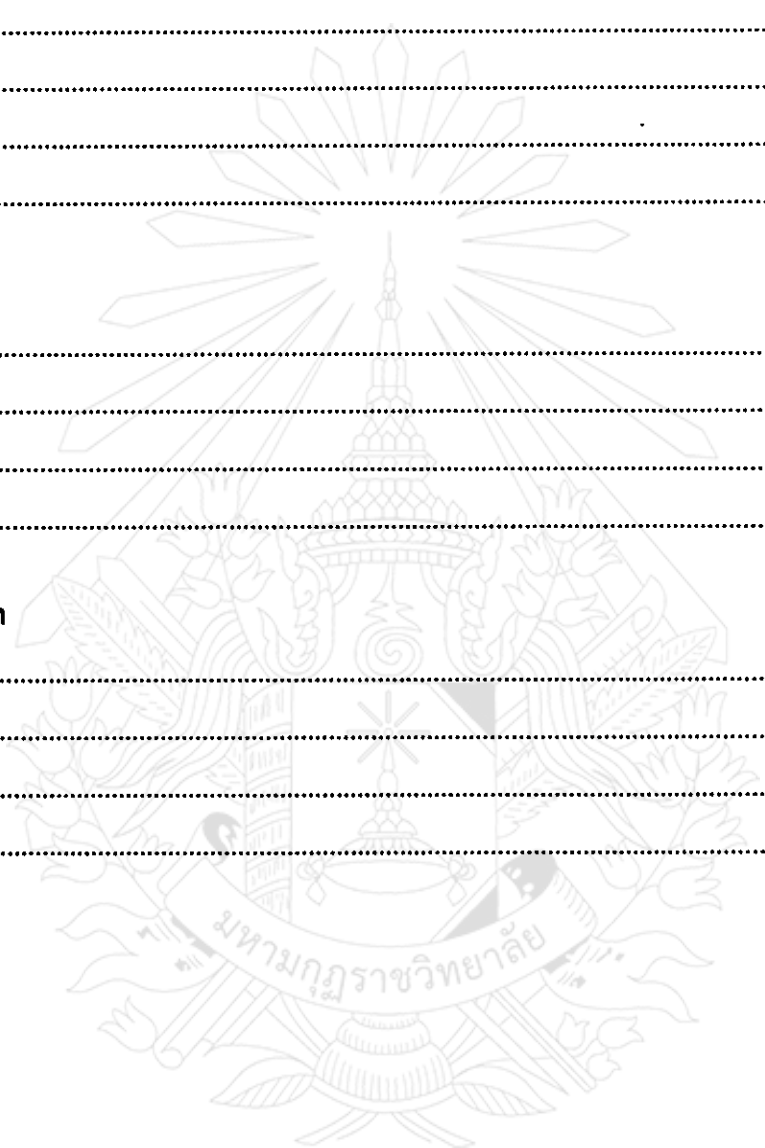
๓. ด้านติดตามประเมินผล

.....

.....

.....

.....



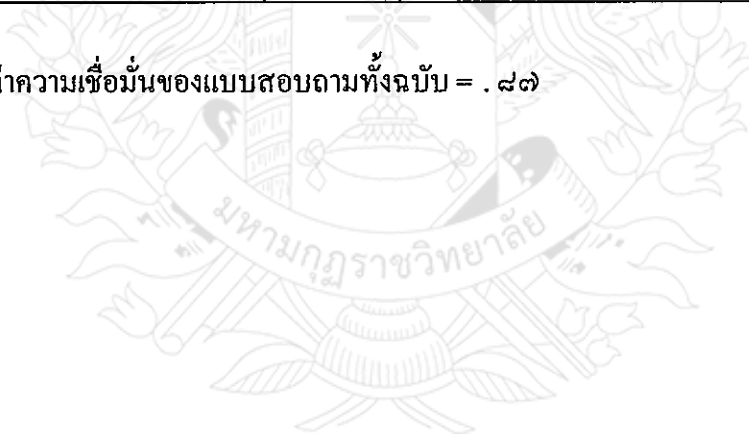


ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (O)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
๑	๑.๗๗	๑๔	๒.๒๐
๒	๑.๗๖	๑๕	๒.๕๖
๓	๕.๓๕	๑๖	๓.๓๐
๔	๑.๗๘	๑๗	๒.๐๐
๕	๑.๗๕	๑๘	๒.๓๐
๖	๓.๔๕	๑๙	๓.๔๕
๗	๑.๕๔	๒๐	๓.๑๔
๘	๓.๕๐	๒๑	๒.๔๖
๙	๒.๗๑	๒๒	๒.๖๔
๑๐	๑.๘๘	๒๓	๓.๖๗
๑๑	๒.๑๔	๒๔	๔.๐๐
๑๒	๒.๓๓	๒๕	๓.๕๘
๑๓	๒.๓๖	๒๖	๓.๘๕

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .๘๗





ภาคผนวก น
คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง

อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยส่วนบุคคล	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			R	IOC ($\Sigma R/N$)	เทียบกับ เกณฑ์
	๑	๒	๓			
๑ ท่านมีส่วนร่วมเสนอปัญหาของท้องถิ่น แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๒ ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลค้นหาปัญหาของท้องถิ่นเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๓ ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๔ ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๕ ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลพิจารณาความเป็นไปได้ ของโครงการเพียงใด	+๑	๐	+๑	๒	๐.๖๗	ใช้ได้
๖ ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลในโครงการสำรวจความต้องการ และการพัฒนาในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๗ ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไป จัดทำแผนพัฒนาประจำปีขององค์การ บริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ด้านร่วมคิดและวางแผน (ต่อ)	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			R	IOC ($\Sigma R/N$)	เทียบกับ เกณฑ์
		๑	๒	๓			
๘	ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการนำไป จัดทำแผนพัฒนา ๕ ปี ขององค์การ บริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลแก้ไขทบทวนแผนงาน และโครงการเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ท่านได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม ในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแล แผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ด้านการดำเนินการ	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			R	IOC ($\Sigma R/N$)	เทียบกับ เกณฑ์
		๑	๒	๓			
๑	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดย การออกแรงเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดย การบริจาคเงิน วัสดุสิ่งของเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยการ ให้คำปรึกษาแนะนำเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ท่านมีความสนใจติดตามการ บริหารงานของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่องค์การ บริหารส่วนตำบลจัดให้มีขึ้นใน ชุมชนเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ท่านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการใน กิจกรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ท่านให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือต่อ หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้า ร่วมดำเนินงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ท่านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ด้านการดำเนินการ (ต่อ)	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			R	IOC ($\Sigma R/N$)	เทียบกับ เกณฑ์
		๑	๒	๓			
๑๐	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ	ด้านติดตามประเมินผล	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			R	IOC ($\Sigma R/N$)	เทียบกับ เกณฑ์
		๑	๒	๓			
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการทำงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบการทำงานเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้บุคคลภายนอกร่วมตรวจสอบการทำงานกลุ่มเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต.เพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงการที่ อบต. ทำให้ผู้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปเพียงใด	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	ใช้ได้

ค่า IOC = ๐.๖๗-๑.๐๐

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ/ฉายา/สกุล : พระมหาอาทิตย์ อคฺคปณฺโณ (แสงเงา)
- วัน/เดือน/ปี เกิด : วันที่ ๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘
- ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ บ้านคุ้มสะอาด ตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- สังกัดปัจจุบัน : วัดสระแก้ว ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษา

- พ.ศ.๒๕๔๕ : สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก
- พ.ศ.๒๕๔๘ : สอบไล่ได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค
- พ.ศ.๒๕๕๒ : ปริญญาตรี ศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พ.ศ.๒๕๕๔ : หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิตวิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ประสบการณ์การทำงาน

- : พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านดงยาง โคกพิลา ตำบลสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- : สำนักงานเจ้าคณะตำบลดงลาน วัดสระแก้ว ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- : กองงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด วัดบ้านอ้น ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด